

«Novi list» izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Poduredništvo in podružnica uprave v Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 39-08. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Novi list

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Trgovski oglasi po 1.— L., osmrtnice, poroke, poslana, oglasi denarnih zavodov itd. po 1.50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

ŠTEV. 36.

V GORICI, ČETRTEK 4. SEPTEMBRA 1930.

LETO II.

Tedenski koledarček.

5. septembra, petek: Lavrencij; Justinijan, škof; Viktorin, škof. — 6., sobota: Caharija; Peregrin. — 7., nedelja: 13. pobinkošna. Angelska. Marko in tovariši, mučenci. — 8., ponedeljek: Rojstvo Marije Device. — 9., torek: Peter Klaver, spoznavavec; Serafina. — 10., sreda: Nikolaj Toledski, spoznavavec; Pulherija, ces. — 11., četrtek: Prot in Hiacint, mučenca.

V ponedeljek dne 8. septembra je ščip; dež in mrzlo.

Novice.

Gospodarski svet

goriške pokrajine je imel 27. avgusta sejo. Predsedoval je prefekt Dompieri. Na dnevnem redu je bilo več važnih gospodarskih vprašanj goriške pokrajine. Obravnavali so med drugim možnost črtanja občinskih in železnih ter morebiti tudi državnih davkov za kraje, katere je toča poškodovala. V ta namen se bo pri gospodarskem svetu vršil sestanek načelnikov prizadetih občin. Da bi le ne bil brez uspešen, kajti ljudstvu bi bilo s tem mnogo pomagano. Predsedstvo gospodarskega sveta je tudi z zadovoljstvom sprejelo vest, da je notranje ministrstvo dovolilo napraviti telefonsko zvezo med Idrijo in Gorico, in sicer na že obstoječi progi, ki je last omenjenega ministrstva. Končno so razpravljali o vprašanju predelske železnice.

Za 4 milijone dela.

Goriški prefekt je po poročilih listov dobil obvestilo, da bo vojaška uprava v tekočem letu izvršila za štiri milijone vojaških naprav. Brezposelnosti se bo s tem v izdatni meri odpravilo.

Pregled vojakov.

Uradni vojaški list »Giornale Militare« javlja, da bo v septembru in oktobru letošnjega leta po vsej državi pregled podčastnikov in vojakov rojenih 1. 1901., 1902., 1903. in 1904. ter vseh onih, ki niso bili pri naboru. Pregled se bo vršil po vseh občinah, in sicer na dan nedelje.

Nov polk v Trstu.

V nedeljo dopoldne je vkorakal v Trst 23. topniški polk, ki je bil doslej nastanjen v Palmanovi. Polk bo v gosteh pri Sv. Ivanu, kjer je zasedel novo vojašnico. To so zgradili na mestu nekdanje tovarne makaronov. Poveljstvo polka prevzame vojvoda apuljski, ki bo stanoval v miramarskem gradu.

Polet preko Italije.

Zadnjič smo poročali o velikem letalskem poletu preko Italije, ki se je vršil minuli teden. Ravno ko smo v sredo list končavali, so drzni letalci leteli mimo Gorice, potem ko so se na mirenskem letališču po par minut

ustavili. V Gorico so dospeli iz Postojne, kjer so tudi imeli kratek pristanek. V Trstu pa niso nič pristali, ker je letališče v Žavljah še pomanjkljivo. Ta dan so zaključili polet v Benetkah. V petek so potem leteli do Turina, v nedeljo pa iz Turina do Rima. Na prvih treh progah: Rim—Rimini, Rimini—Benetke in Benetke—Turin je bil prvi polkovnik Sacchi, ki je postal tako zmagovalcec poleta, na črti Turin—Rim je pa dosegel prvenstvo Nemeč Lusser; druga je bila na tej progi Angležinja Spooner, ki se je splošno izkazala za zelo odlično letalko.

Zbor milanske »Scale« v Postojnski jami.

Koncerta pevskega zbora milanske opere »Scala«, ki sta bila napovedana za 7. septembra, se bosta vršila 14. septembra popoldne. Peveci so namreč morali iti v Belgijo. Koncerta bo vodil znani mojster Veneziani. Prometno ministrstvo je dovolilo 50% popusta na vseh železniških progah kraljevine. Popust traja do 15. t. m. Tudi vstopnina v jamo bo znižana za 50%.

160.000 lir

je pretekli teden nekdo zadel v rimski loteriji. Po denar pa še ni prišel.

Šola za brezverske agitatorje.

V sovjetski Rusiji je vlada ustanovila 121 šol za ljudi, ki bodo širili brezversstvo, posebno med vojaki in mornarji.

Zračna pošta.

Prometni minister je odredil, naj veljajo za zračno prenašanje pisem in ostale pošte iste pristojbine kot za navadno pošto. Namen te odredbe je propaganda za letalstvo.

Odpusti pri vojni mornarici.

S 1. oktobrom se začne odpuščanja tistih vojnih mornarjev, ki so se rodili 1. 1909. ter so dovršili 20 mesecev mornarske službe. To pa ne velja za one mornarje, ki so na vojnih ladjah zunaj Sredozemskega morja.

Sv. Emerih.

V prošlih tednih so v Budimpešti z velikimi slovesnostmi obhajali spomin madjarskega kralja sv. Emerika, sina kralja sv. Štefana. Ob tej priliki je prišlo v Budimpešto okrog 6 tisoč tujcev.

Pariz — Novi Jork.

Kar so že večkrat brezuspešno poskušali, se je zgodilo. Francoska letalca Costes in Bellonte sta se dvignila z letalom v Parizu in brez postaje priletela v Novi Jork. Pot je dolga 6200 kilometrov. Letela sta 28 ur in pol, torej še manj kot znani Lindberg, ki je v juniju 1927. rabil iz Novega Jorka v Pariz 33 ur. Francozi so po pravici ponosni na ta uspeh, kajti prejšnji poskusi so se vsi nesrečno končali ali pa le deloma uspeli.

Rojstva in smrti v Trstu.

V juliju se je v Trstu rodilo 361 živih in 10 mrtvih otrok, umrlo pa je 234 oseb. V avgustu se je rodilo 342 živih in 7 mrtvih otrok, umrlo pa je 237 oseb. Porok je bilo v juliju 155, v avgustu 145.

Nov tajnik Zveze trgovcev.

Zveza trgovcev in industrijalcev v Gorici se je razdelila na dve samostojni društvi. Zvezo industrijalcev bo vodil dosedanji tajnik odv. Bocini, novo Zvezo trgovcev pa računovodja Burba.

Za južni tečaj.

Ko je bival ameriški admiral Byrd, sloviti raziskovalec polarnih ozemelj, še na južnem tečaju, je izjavila Anglija, da smatra Byrda in njegove tovariše za goste na angleški zemlji, kajti vsa pokrajina okrog južnega tečaja pripada angleški kroni. Radi tega je vlada Združenih držav sedaj sklenila, da bo uradno javila Angležem, da so njih last vsi polarni kraji, katere je odkril in opisal Byrd. Kako morajo Angleži zahtevati zase pokrajine, za katere niti vedeli niso, se vprašujejo ameriški listi. Tretji tekmeč v borbi za južni tečaj je Argentina, ki pravi, da so tamkajšnje zemlje samo nadaljevanje argentinske celine. Argentinska zahteva pa ne igra važne vloge, ker je ne smatrajo za resno. Bolj kočljiv pa je spor med Londonom in Washingtonom, ki dovede v bližnji bodočnosti lahko do mednarodnih zapletljiv. Ozemlje južnega tečaja bo namreč važna postojanka za zrakoplovstvo in Byrd je našel tam tudi velika ležišča premoga in drugih rud.

Vojna odškodnina.

Po uradnih podatkih je zaprosilo za vojno odškodnino 1 milijon 60 tisoč oškodovancev. Vsem tem je država izplačala preko 6 milijard (6 tisoč milijonov) lir.

Vročina.

Že smo mislili, da letos ne bo nikaže vročine, saj smo imeli skoro skozi vse poletje dež. Zadnji tedni so nam pa vendarle navrgli nekaj vročih, solčnih dni. Ta zapoznala vročina pa ni zavladovala samo pri nas, temveč po vsej Evropi in tudi po Severni Ameriki. Najbolj je pa vročina pritisnila na Angleškem. Tam je radi vročine v 4 dneh umrlo 46 oseb. Že 19 let ni bilo na Angleškem take vročine kakor letos.

Stoletnica železnice.

V septembru 1. 1830., tedaj ravno pred 100 leti, je začela na Angleškem voziti prva železnica, katero je vodil Jurij Stephenson, izumitelj lokomotive. Angleži se pripravljajo, da bodo ta važen zgodovinski dogodek slovesno proslavili. Teh svečanosti se bodo udeležili številni znanstveniki in politiki iz vsega sveta.

Nemci v Jugoslaviji.

Jugoslovanska vlada je 26. avgusta sklenila dati nemški narodni manjšini tiste pravice, ki jih ta že dolgo terja. Dovolil se bo »Kulturbund« (nemška prosvetna zveza), zasebno učiteljske s pravico javnosti in nemški otroški vrtci. Nemški učitelji bodo lahko imeli nemške tečaje za nepismene. Kateri otrok naj se vpiše v manjšinsko šolo, bo odločevala komisija, sestavljena iz dveh zastopnikov šolske oblasti in dveh zastopnikov narodne manjšine. Nemci se zdaj ne bodo več pritoževali o nepravilnem ravnanju z njimi.

Še ni konca.

Zadnjo sredo se je pripetila v Grgarju zopet smrtna nesreča z granato. 13-letni Danijel Rijavec in 15-letni Lojze Boltar sta šla po pobočjih pobirati vojno železje. Rijavec je k nesreči naletel na še nerazstreljeno granato, katero je v svoji otročji zvedavosti hotel odpreti s kamnom. Pri tem se je granata razpočila in ga do smrti razmesarila. Tovariša Boltarja, ki je stal v bližini, so koščki granate nevarno ranili. »Zeleni križ« ga je prepeljal v goriško bolnišnico.

Tujski promet.

V prvih šestih mesecih letošnjega leta je obiskalo Italijo nekaj nad 56 tisoč tujcev, 2700 več kakor v enakem razdobju lanskega leta. Največ je bilo Amerikancev, na drugem mestu so Angleži.

Vojna.

Pred dnevi so pastirji našli na Karinu okostje mrtveca. Poleg je ležala maska proti plinom. V njej je bila vojaška izkaznica. Iz nje je razvidno, da gre za l. 1894. rojenega topničarja Alojzija Murari iz Parme. Urad za oskrbo padlih vojakov je ukrenil vse potrebno, da je bil mrtvec prepeljan v rodni kraj.

Slovenski pevci v Romuniji.

Učitelji v Sloveniji imajo svoj pevski zbor, ki stoji na odlični umetniški višini. Ta zbor je sklenil, da priredi v kratkem v Bukarestu in drugih večjih romunskih mestih vrsto koncertov.

V spomin sv. Avgušтина.

Dne 28. avg. je milanski kardinal Schuster bral v baziliki sv. Petra v Pavli slovesno pontifikalno sv. mašo v spomin sv. Avgušтина, ki sniva božji sen v sloviti grobnici imenovane cerkve. Sv. opravila so se poleg šestih škofov udeležili tudi zastopniki civilnih in vojaških oblastev. S tem so bile zaključene slovesnosti v spomin 15. stoletnice smrti sv. Avgušтина.

Bankovci brez veljave.

Bankovci, ki sta jih izdali Neapoljska banka (Banco di Napoli) in Sicilijanska banka (Banco di Sicilia), stopijo z 31. decembrom t. l. iz prometa in veljave. Do označenega dne se lahko zamenjajo pri Italijanski banki (Banca d'Italia).

Cepljenje otrok.

Od 1. septembra do 31. oktobra se bo vršilo v tržaški občini cepljenje otrok proti kozam. Cepljenje je brezplačno. V mestu bodo zdravniki ce-

pili v občinskem zdravstvenem uradu v ulici SS. Martiri št. 1 od 3. do 4. ure popoldne; v okolici se bo vršilo cepljenje na domu občinskih zdravnikov, in sicer ob uradnih urah. K cepljenju je treba pripeljati otroke, ki so bili rojeni v prvi polovici tega leta, in otroke, rojene v letih 1924. do 1929., in ki še niso bili cepljeni, ter otroke, rojene v letu 1922., ki se morajo cepiti drugič.

Za podvig letalstva.

Kakor poročajo listi, namerava ministrstvo za zrakoplovstvo zgraditi pri Ilirski Bistrici novo letališče. Z deli, ki bodo stala okrog 1 milijon 7 sto tisoč lir, bodo pričeli še to leto. — Za ureditev letališč v Divači in pri Orehu v Žavljah je nakazal minister za letalstvo 2 milijona lir. Vlada hoče s tem pobijati brezposelnost.

Za prvenstvo.

Prošli teden se je vršila tekma med angleškim prekoceanskim potniškim parnikom »Mauretaniya« in nemškim parnikom »Evropa«. Šlo je za to, kdo bo prvi preplul Atlantik. »Mauretaniya« je odplula iz francoske luke Cherbourg četrte ure prej kot »Evropa«. Kljub temu je »Evropa« dospela v Njujork 7 ur prej kot angleška ladja.

Evropska konferenca.

Francoski ministrski predsednik Briand je vse evropske vlade povabil na evropsko konferenco, ki naj bi se začela 8. septembra v Ženevi. Predmet razgovorov bo Briandov načrt Panevrope, t. j. Združenih držav evropskih. Razpravo bo otvoril Briand s poročilom o dosedanem delu.

Zanimiva obravnava.

70-letni Ivan Koren-Coroni iz Trsta je tožil svojega soseda Bertendellija in njegovo ženo radi žaljenja časti. Bertendelli mu je zalučal v obraz psovko »porco de s'ciavo.« Bertendellijeva žena pa je bila obtožena, da je Korenova vrata večkrat pomazala s človeškim blatom. Bertendelli je poleg tega dejal, da bi Koren lahko s svojo brado obrisal vrata. Med obravnavo je Bertendelli obžaloval psovko »porco de s'ciavo.« Kljub temu se stranki nista mogli poravnati, ker ni hotela ne ena ne druga plačati sodnih stroškov. Sodnik je obsodil Bertendellija na denarno kazen 300 lir in na poravnavo sodnih stroškov; oprostil pa je njegovo ženo radi pomanjkanja dokazov.

Tržaško delavstvo.

Po poročilih listov je v Trstu in tržaški pokrajini zaposlenih 55 tisoč delavcev. V tovarnah in sličnih podjetjih jih je zaposlenih 38 tisoč, na kmetih in v trgovinah pa 17 tisoč.

Nemške vojaške vaje.

Sredi meseca septembra se bodo vršile na Bavarskem velike vojaške vaje nemške vojske. Vlada je povabila k vajam zastopnike Anglije, Združenih držav ameriških, Italije in Rusije. Zastopniki Francije, Belgije in Poljske niso vabljeni. Dogodku pripisujejo veliko politično važnost.

Železniška nesreča.

V nedeljo je večerni vlak iz Rima prispel v Trst z veliko zamudo. Na postaji Battiferro blizu Bologne se je

namreč ob štirih zjutraj pripetila železniška nesreča. V tržaški vlak je od strani zavozil tovorni vlak, ki je prihajal na postajo. Neki Rimljan je bil težko ranjen, neki drugi potnik pa lahko; štirje so zadobili samo malo prask. Poškodovani so bili zadnji vozovi brzega vlaka in stroj tovornega vlaka.

Peš iz ujetništva.

Oni dan sta se vrnila iz ruskega ujetništva v Sibiriji domov v Šlezijo dva Nemca. Povedala sta, da sta šele pred poldrugim letom zvedela, da je svetovna vojna končana. Takoj sta zaprosila, da ju puste domov, a sta naletela na gluha ušesa. Zato sta se odločila, da se vrneta domov peš. Potovala sta 13 mesecev. Pravita, da je v Sibiriji še mnogo vojnih ujetnikov, ki ne vedo, da se je svetovna vojna že nehala.

Razbojnik na oddihu.

Amerikansko vlemesto Chicago je znano radi nenavadno razvitega zločinstva. Roparji so trdno organizirani in tvorijo dve skupini, ki se med seboj strašno sovražita. Poglavar ene tolpe se imenuje Al Capone, večkratni milijonar, njegov namestnik pa je Jack Diamond. Ta je zbolel na železnicah. Odpeljal se je v Evropo, da se malo odpohči in si popravi želodec. Ko je ladja priplula v angleško pristanišče Plymouth, mu je varnostna oblast prepovedala se izkrcati. Jack se je čudil, češ, saj ne prihajam v Evropo z nikakim sovražnim namenom. Na suho je smel stopiti šele v Antverpnu. Zdi se pa, da tudi tam ne bo mogel ostati dolgo. Najbrž ga bodo poslali nazaj domov.

SMRTEN SPOPAD NA MEJI.

Tiskovni urad »Stefani« poroča dne 2. t. m. iz Trsta: »Danes opoldne se je blizu državne meje pri Postojni dogdil spopad s strelnim orožjem med našo patroljo obmejne milice in dvema orjunašema. Patroljo so tvorili trije možje, četovodja Dus Giovanni in miličnika Moise Romano, Caminada Giuseppe. Miličnik Moise je obležal mrtev, miličnik Caminada pa je bil ranjen s strelom v prsa. Četovodja Dus je naskočil in ubil enega izmed orjunašev, drugemu pa se je posrečilo, da je izginil v gozd. Orjunaša sta bila oborožena vsak z dvema samokresoma in z bodalom. Pri umorjencu so našli tudi daljnogled, zemljevide in rokopise. — Gozd so preiskali s policijskimi psi. — Orjunaša sta prihajala iz našega ozemlja, da skrivoma prekoračita mejo. Miličnika Caminada so prenesli v vojaško bolnico v Trstu.« — Tržaški »Il Piccolo« pristavlja, da so v ubitem orjunašu spoznali Josipa Kukca iz Postojne, ki so ga oblastva že dolgo zasledovala, ker se je udeležil raznih napadov po Krasu.

Ko zopet poročamo o pretresljivem dogodku na meji, ponavljamo svojo obsodbo zločinskih napadov in želimo, da bi se taki krvavi, nečloveški dogodki v Julijski Krajini nikoli več ne ponovili.

Kako je s politiko.

STOLETNICA BELGIJSKE DRŽAVE.

Letos je preteklo sto let, odkar se je ustanovila samostojna belgijska kraljevina. Po večjih mestih Belgije se vršijo velika spominska slavlja, ki se jih udeležuje tudi kraljevska dvojica. Saj pa je belgijsko ljudstvo res lahko ponosno na svojo državo, ki je nastala prav nanovo in se v razmeroma kratki dobi enega stoletja razvila v bogato, najbolj obljudeno državo Evrope.

Ozemlje, ki tvori sedanjo Belgijo, je bilo pred sto leti del nizozemske kraljevine. Med Holandci in belgijskim ljudstvom je zijalo brezno, ki se ni dalo premostiti. Južni, po večini katoliški del s francosko govorečim ljudstvom je težil k Franciji, germanski Holandci, ki so večinoma protestantske vere, pa niso pustili, da se južne pokrajine odtrgajo od njihove države. Tem verskim in narodnim nasprotjem so se pridružila še gospodarska. Holandci so bili v oni dobi začeli graditi obširne vodne naprave, nasipe in jezove, s katerimi so hoteli ubraniti velike predele svoje dežele, ki ležijo niže od morja, pred poplavami. Južne pokrajine so se pritoževale, da jih vlada izsesava in da troši državne dohodka le za vodne gradbe na severu. Nevolja je rastla in zedinila vse politične stranke južnih pokrajin v bojno zvezo proti vladi. Novembra 1. 1829. so predložile nizozemskemu kralju Viljemu I. svoje zahteve. To spomenico je podpisalo 350.000 ljudi. Bojna zveza je v njej zahtevala, naj kralj da državi novo ustavo, ki bo jamčila poslanski zbornici večji delokrog, posebej še pravico, da svobodno izvoljeni zastopniki ljudstva sklepajo zakone in odločajo, kako naj se porablja denar, ki ga vlada nabere z davki. Kralj je zahteve opozicije odklonil in začela se je tiha, a vztrajna borba med južnimi deželami in nizozemsko vlado. Pol leta kasneje, dne 25. avgusta 1830. je na sedanjem belgijskem ozemlju izbruhnila oborožena vstaja proti Nizozemski.

Nemiri so se vžgali pri neki predstavi v gledališču v mestu Bruselj. Igrali so neko žaloigro, v kateri se slika upor Napolitancev proti španskim zatiravcem. Prevzeti od navdušenja so tisoči gledavcev šli na ceste in vso noč demonstrirali proti Nizozemcem. Toda voditeljem se je še posrečilo, pomiriti razburjene množice. Stopili so pred kralja in mu postavili zadnji predlog: Nizozemska naj se razdeli v dve državi, Belgijo in Holandsko, ki bosta samostojni, le kraljeva oseba ju bo vezala v enotno državno telo. Kralj Viljem je te zahteve odbil. Nato so razjarjene množice 20. septembra 1830. naskočile in zavzele mestno hišo v Bruslju. Šest dni so trajali poulični boji med meščani in tujo posadko, v katerih je padlo nad 4000 ljudi. Medtem se je ustanovila začasna narodna vlada. Nizozemske čete so se umaknile, vstasi pa so pritiskali za njimi in

zasedli deželo. Vlada nove države, ki je dobila ime Belgija, je izdelala ustavo, ki jo je naslednje leto izvoljeni senat potrdil. Državna zbornica je leta 1831. izvolila za kralja princa Leopolda Saško-Koburškega. Toda mlada država se je morala še osem let boriti, preden so jo 1. 1839. velesile priznale. Rusija, Anglija, Francija, Avstrija in Prusija so s pogodbo skupno zajamčile Belgiji »večno nevtralnost«. Nemčija pa se za to pogodbo v početku svetovne vojne ni zmenila, marveč so njene čete kar vkorakale na belgijsko ozemlje. In državni kancelar Nemčije je v berlinskem parlamentu javno nazval pogodbo o belgijski nevtralnosti »krpo papirja«. Nemške čete so zasedle skoro vse državno ozemlje, ki so ga do konca svetovne vojne vladali nemški vojni guvernerji. Ko so Nemci sila kruto zatirali domače prebivalstvo, je vstal veliki katoliški nadškof Mercier in je v slovesnih pismih, ki so odmevala po vsem svetu, razkril in obsodil krivice nemških zatiravcev. Spet se je pokazalo, kako zna katoliška cerkev, kjer ima neustrašne, za pravico goreče glavarje, braniti naravne pravice ljudstva. Pa tudi belgijsko ljudstvo se je junaško izkazalo. Prvo armado, ki se je ustavila nemškemu navalu poleti 1914. so Nemci kar zmleli. Toda pod vodstvom odločnega kralja Alberta se je belgijska armada v Franciji nanovo sestavila iz

beguncev in dosegla višino 800.000 mož, ki so se v pekleni fronti v Flandriji obupno borili, da si spet pridobijo domovino. Ko se je nemška fronta na zapadu zrušila, je novembra 1918. kralj Albert vkorakal na čelu razbitih bataljonov v prestolno mesto Bruselj. V naslednjih desetih letih je Belgija pozidala porušene pokrajine in obnovila svojo cvetočo industrijo.

V sto letih je Belgija močno napredovala, nje prebivalstvo se je podvojilo. Na komaj 30.000 štirijaških kilometrih živi 7 milijonov in pol ljudi — na vsak štirijaški kilometer pride 255 prebivalcev (v Angliji 190, v Nemčiji 120, v Italiji 125, v Franciji 76). Belgija je najbolj gosto obljudena država v Evropi. Pa ni čuda, saj je skoro vsa zelo rodovitna ravnica, na kateri se kmetijstvo goji tako umno, da zemlja daje na hektar najvišji do nos v Evropi. Zelo razvita je tudi industrija. Mogočna premogovna ležišča so dala lani 22.000.000 ton premoga in 2.800.000 kokska. Belgija ima važne rudnike za železo in svinec. Seveda je okoli teh naravnih zakladov vstala vrsta industrij, topilnice in plavži, strojne tovarne, cinkarne, ližvarne, predilnice in tkalnice, kjer je našlo zaslužka tudi na stotine naših rojakov.

V Belgiji živita dva naroda, francoski Valonci in germanski Flamci. Valoncev je dobra polovica, Flamcev 3 milijone, Nemcev 150 tisoč. Flamci so si v teku zadnjih 30 let pridobili popolno enakopravnost.

Razprave Izrednega sodišča v Trstu.

V ponedeljek popoldne se je v Trstu začel proces proti 18 osebam, ki so obtožene soudeležbe pri napadu na »Popolo di Trieste« in drugih zločinov. Že dolgo pred določeno uro so čete miličnikov in karabinijerjev vršile stražo pred sodno palačo. Polagoma so se nabirali ljudje, ki so bili dovoljenje, da pridejo gledat razpravo. V loži za oblastva so tržaški prefekt, poslanca Asquini in Domegnhini, politični tajnik tržaški dr. Perusino, politični tajnik goriški konzul Avenanti in drugi. Tudi angleški in francoski konzul sta pri razpravi. V veži straži skupina miličnikov tržaške legije, ki so oblečeni v slavnostni krog.

Četrť ure pred tremi so pripeljali iz ječe pri jezuitih obtoženko Zofijo Frančeskin. Oblečena je v črno. Nekaj minut potem pripeljejo orožniki 17 obtožencev, ki so uklenjeni. Sedejo na klopi v kletki.

Na klopih za branitelje sedijo odvetniki: dr. Zennaro, ki uradno brani Miloša, Bidovca, Pertota, dr. Conteras, ki je zaupni zagovornik za Valenčiča, Bevka in uradni za Zaharja; dr. Matosel-Loriani, ki uradno brani Obada, Jožefa Kosmača in Manfredo; dr. Kezich, uradni zagovornik za Marušiča in Širco; dr. Giannini, uradni zagovornik za Čača, Rupla, Cirila Kosmača in Zofijo Frančeskin; dr. Bologna, uradni zagovornik za Nikolaja Kosmača in Alojzija Špangerja. Vseh šest

odvetnikov je oblečenih v črne plašče. Odvetnik dr. Tamaro zastopa Deželno fašistovsko federacijo kot civilno stranko, odv. Danesi pa zastopa očeta pokojnega Guida Nerija kot civilno stranko.

O poteku razprave posnemamo iz tržaškega »Il Piccolo«:

Točno ob 3. popoldne je vstopil v dvorano podčastnik karabinijerjev in glasno naznanil: »Prihaja glavni državni pravdnik N. E. Dessy.« Vsi navzoči so vstali, državni pravdnik pa je šel na svoj prostor nasproti kletke za obtožence. Kmalu potem so vstopili sodniki, oblečeni v slavnostni kroj častnikov milice, z mnogimi odlikovanji na prsih. Zadnji vstopi, slovesno naznanjen, predsednik izrednega sodišča, poslanec Cristini. Predsednik otvori razpravo in pokliče obtožence, ki so:

1. Marušič Franc, 26-leten trgovski pomočnik. — 2. Miloš Zvonimir, 27-leten trg. pomočnik. — 3. Bidovec Ferdinand, 22-leten trgovec. — 4. Španger Alojzij, 24-leten mizar. — 5. Štoka Vladimir, 20-leten trg. pomočnik. — 6. Rupel Karel, 26-leten. — 7. Čač Lavrencij, 39-leten, poročen, iz Doline. — 8. Zahar Marij, 25-leten mizar, iz Boršta. — 9. Kosmač Nikolaj, 23-leten delavec iz Zabrežca pri Dolini. — 10. Kosmač Jožef, 23-leten, iz Zabrežca pri Dolini. — 11. Obad Janez, 24-leten kmet iz Saleža. — 12. Pertot Miroslav, 25-leten trg. pomočnik iz Barkovelj. —

13. Valenčič Franc, 33-leten poslovodja iz Bača pri Knežaku. — 14. Širca Leopold, 24-leten trg. pomočnik iz Godenj pri Dutovljah. — 15. Bevk Slavko, 21-leten zasebni uradnik iz Cerknega. — 16. Kosmač Ciril, 20-leten dijak s Slapa ob Idriji. — 17. Manfreda Andrej, 22-leten vseučilišnik iz Kobarida. — 18. Korže Zofija, poročena Frančeškin, 30-letna žena Hilarija Frančeškina, ki je zaprt v Rimu. — Da so bili zadnji štirje obtoženci dodeljeni tržaškemu procesu, je časopisje poročalo šele v petek, ko je naš list že izšel.

Ko so se vsi obtoženci odzvali, je predsednik ukazal, naj se prečita obtožnica. To je trajalo do 4. in en četrt. Nato je predsednik pozval priče, naj se predstavijo in jih je opozoril na dolžnosti, ki jih ima priča po zakonu. Potem so vstopile oškodovane stranke. Korektorja Pina Missorija so prinesli v nosilnici, Danteja Appolonia je podpirala sestra, tretji poškodovanec iz zločinskega napada na »Popolo di Trieste« Marcel Bolle je prišel po berglah. Ž njimi je vstopil oče pokojnega urednika Nerija, ki je bolnega Missorija pobožal. Predsednik pozdravi Missorija, ga vpraša, kako se počuti, in ukaže, naj postavijo nosilnico zraven prostora za oblastva.

Potem ko je predsednik ugotovil, da so vsi branitelji prisotni, je sodni tajnik predložil zapisnike in dokazilne predmete za razpravo. Zapisniki obsegajo 88 zvezkov. Na mizi so za voji s predmeti, ki so jih zaplenili obtožencem: trakovi z jugoslovanskimi barvami, rokopisi, razni dokumenti za dokaz, da je obstajala tajna organizacija, slovanski časopisi, tajni letaki, samokresi, strelivo, star avstrijski bajonet, naboji za samokrese, puške, kosi bombe, posode za petrolej in bencin.

Sledilo je čitanje poročil raznih oblastev za javno varnost o raznih napadih, ki so se izvršili v Julijski Krajini v zadnjih treh letih. Nato je tajnik čital obširno poročilo tržaške kvesture, iz katerega posnemamo najvažnejše odstavke.

Poročilo tržaške kvesture.

Poročilo tržaške kvesture na predsednika izrednega sodišča uvodoma ugotavlja napade in požige, ki so se zgodili v letih 1928., 1929., 1930. na ozemlju tržaške dežele. Preiskave so bile dolgo časa brezuspešne, šele bombni napad na »Il Popolo di Trieste« je spravil vanostno oblastvo na novo sled. Kvestura je preiskovala, katere osebe so dne 10. februarja med 10.40 in 10.50 uro zvečer, ko se je razpočila bomba, šle po stopnicah poslopja, v katerem se nahaja uredništvo »Il Popolo di Trieste«. Dognala je, da je 69-letna Lonzar Marija pol ure preden je bomba razpočila, srečala na stopnicah dva človeka. Korektor Missori Pino, ki se je nahajal v uredniških prostorih, je izpovedal, da je na stopnišču med prvim in drugim nadstropjem zapazil dva moška, enega visokega s temno suknjo in mehkim klobukom, drugega srednje postave s suknjo in klobukom. To je potrdil tudi drugi korektor Dante Appolonio. Dva uradnika in gospa Viljemina Arnoldt so par minut pred razpokom bombe zavohali, da čudno diši po gorečem žveplu. Kvestura je zaprla razne osebe, ki so se izzdele sumljive, a jih je potem morala izpustiti, ko se je povsem dognala njih nedolžnost.

Toda 11. aprila se je kvesturi pokazala nova sled. Poročilo pravi, da je iz drugega urada prišel na tržaško kvesturo zapisnik z izpovedbami, ki sta jih podala Hilarij Frančeškin in njegova žena Zofija, rojena Korže iz Gorice, kjer sta imela prodajalnico dvo-koles. Iz zapisnika izhaja, da sta takrat izpovedala, da jima je Španger Alojzij iz Proseka 9. februarja, ko je bil v Gorici, rekel: »Čitajte še danes »Il Popolo di Trieste«, ker potem ga ne boste več čitali.«

Španger, ki je bil iz drugega vzroka zaprt že od 4. aprila, je bil 14. aprila zaslišan, a je spočetka vse tajil. Toda ko ga je 14. aprila zvečer komisar tukajšnje kvesture dr. Palmisani postavil pod potrpežljivo izpraševanje, je nekaj časa kolebal, slednjič pa priznal,

da je res izgovoril besede, ki sta jih navedla zakonca Frančeškin. Razložil je, da je par dni prej zvedel od Miloša, da namerava položiti bombo v prostorih lista. Pozneje je podal obširna in natančna priznanja in vse izpovedal.

Poročilo kvesture navaja, kaj je Španger priznal:

1. da je v noči od 8. na 9. aprila skupaj s Štoko iz Kontovelja in Karlom Rupiom in Antonom Ukmarjem s Proseka zažgal zabavišče družbe Lega Nazionale na Proseku; 2. da je bil predstavljen dr. Avgustu Sfiligoju in Zorku Jelinčiču v Gorici; 3. da je nosil pisma, letake in vesti iz Gorice v Trst in obratno; 4. da se je poleti 1929. udeležil tajnega sestanka v stanovanju Zvonimira Miloša v Trstu, ki so se ga udeležili tudi Marušič Franc, Bidovec in Žerjal Karel; 5. da so napad na »Il Popolo di Trieste« izvršili Miloš, Bidovec in Marušič; 6. da so Štoka, Obad, Rupel in on poskušali zažgati šolo v Zgoniku; 7. da so se med seboj spoznavali po številki »4«, ki je bila vpisana v kotu osebne izkaznice.

Poročilo kvesture nadaljuje, da je Miloš dolgo časa trdovratno in popolnoma vse tajil, slednjič pa pod pritiskom Špangerjevih izjav začel izpovedovati. Drugi dan ga je komisar Palmisani podvrgel novemu živemu izpraševanju, nakar je Miloš prav vse priznal: da se je z Bidovcem domenil, da izvršita bombni napad na »Il Popolo di Trieste«, da je dobil bombo od Franca Marušiča, kateremu jo je izročil Valenčič, da je 10. februarja zvečer skupaj z Bidovcem položil bombo in dolgo čakal z njo pred trgovino Oehler na Korzu. Pet minut pred deseto da je prišel Bidovec in sta se napotila proti poslopju lista. Ker sta pred hišo zapazila dva orožnika, sta zavila v stranišče na trgu. Potem sta šla spet na Korzo in sta po drugih ulicah hodila skoraj eno uro, noseč bombo v velikem zavoju. Ko sta spet prišla na trg, sta orožnika ravno odhajala. Zdaj da sta šla v poslopje, položila bombo v prvo nad-

V. J. Križanovska:

KRALJICA HATASU.

Roman iz življenja starih Egipčanov.

Pritisnila je glavo k zidu. Stopila je k mizici, vzela v roke škatlo, jo odprla in izvlekla izpod dna uvelo rožo, ki je še vedno močno dišala. Neftisa je hlastno vdihovala prijetni in omamljujoči vonj cvetlice, ki je v kratkem napolnil vso sobo. Za trenotek so ji roke omahnile na kolena in glava ji je klonila na kraj postelje. Zdelo se je, kakor bi bila nezavestna, toda obličje ji je gorelo in vse telo ji je nemirno trepetalo. Sicer pa je ta utrujenost trajala le malo hipov.

»Nikoli ne vzamem Antefa, neznatnega človeka, ki se kar izgubi v množici njemu enakih,« je rekla. »Horemseb, Horemseb! Lep si kakor Osiris, tajinstven in veličasten kakor bog! Samo tebe ljubim, samo tebe hočem videti! Samo tvoja hočem biti! Kje naj te vidim, ko pa hodiš ven samo po noči. Toda do tega pride, ker tako hočem.«

Komaj je naslednjega dne začelo solnce vzhajati, se

je Neftisa prebudila. Naglo se je oblekla, poiskala teto Šetato, Horovo ženo, ki je pravkar določala sužnjem dnevno delo.

»Draga teta!« je rekla deklica in poljubila svojo staro sorodnico, »če nimaš nič proti temu, bi danes preživela dan pri stari Asnati. Že davno me je prosila, da bi prišla in pokazala njenim sužnjem tvoj način tkanja, pa tudi ti si ji hotela poslati razne reči.«

»Da, pošljem ji kos blaga, vina in dve gosi. Le pojdi in vzemi Anubisa s seboj.«

Anubis je bil dvajsetleten Nubičan in slep od rojstva, a Neftisi sila vdan.

Kmalu sta prišla k Nilu in najela ladjico za ves dan. Neftisa je sedla h krmilu, Anubis je veselo prijel za vesla in čoln je naglo zaplul po reki.

»Vreme je tako lepo, da bi rada napravila majhen izlet,« je rekla deklica in kmalu je čoln plul ob zidu, ki je obdajal Horemsebovo palačo.

Srce ji je močno bilo in oči so ji gorele, ko je Neftisa zrla v ta začarani dom, kjer je prebival hladni, nevidni in ravnodušni čarovnik. V palači in vrtu je vladala globoka tišina.

»Srečni so oni, ki morejo stopiti skozi ta vrata!

stropje, Bidovec jo je prižgal, nakar sta se oddaljila. — Miloš je še priznal, da so on, Bidovec in Marušič zločinci, ki so izvršili napad na Svetilnik zmage.

Poročilo kvesture potem navaja izpovedbe Ferdinanda Bidovca. Ta je več dni vse zanikal, a pod potrpežljivimi in dolgotrajnimi izpraševanji je 16. aprila vse priznal. Sledila so poročila kvesture o izpovedbah Marušiča, Štoke, Rupla, Obada, ki so priznali, in Valenčiča, ki je vse tajil. (Valenčič je šele tri dni pred začetkom procesa v obširni spomenici podal natančno izpoved.)

Ob 7. in tri četrt zvečer je predsednik zaključil prvo sejo.

Torkova seja.

Druga razprava se je začela v torek ob 3. popoldne. Predsednik je ukazal čitati dokazilne listine. Prvo je grozilno pismo, ki ga je prejel častnik milice Calin v Sežani. Na pismu je risba, ki kaže Calina obešenega na brzojavni drog. Spodaj je pisano: »Calin obešen v Sežani. Snežnik. To te čaka v osmih letih.« Predsednik nato pove, da je v času od 29. avgusta do 6. septembra 41 oseb iz Sežanščine prejelo grozilna pisma, ker so podpisali vdanostno brzojavko vladnemu načelniku. Eno teh pisem, ki nosi podpis T. I. G. R. (Trst, Istra, Gorica, Reka), se glasi: »Izdajalec! Vidimo, da si slepo orodje fašizma, ne iz prepričanja marveč iz dobička željnosti. Zato je vsemu slovenskemu ljudstvu jasno, zakaj si podpisal sramotno spomenico, ki jo je 25. avgusta objavila »Agenzia Stefani«. Uklonil si se pritisku Graziolija in njegovih. Strah pa te ne opravičuje pred slovenskim ljudstvom, ki ga s svojim podlim obnašanjem neprenehoma izdajaš. Osramolil si čast Krasa in dolžnost poštenih kraševcev je, da operajo to sramoto s krvjo. Ne uideš pravičnemu maščevanju, ki si ga zaslužil. Za vse pisane in nepisane izjave boš odgovoren ti in tvoji podleži. Preklet bodi. Vedi, da je korak, ki te bo zvezal s Cerkvnikom, kratek. Podlež, nesramnež, Judež! Podpisan: izvrše-

valni odbor kraškega odseka T. I. G. R.«

Sledi čitanje raznih člankov iz listov »Svoboda« in »Primorski glas«, ki jih predsednik pospremlja s kratkimi opombami.

Potem je sodni tajnik bral poročilo orožnikov o slavofilnih elementih v obmejnem pasu. Posebej se omenja delovanje Slavka Bevka in Cirila Kosmača. Ko so Cirila Kosmača zaprli, so našli pri njem listine in časopise, ki dokazujejo, da je bil vojaški poročevalec v službi jugoslovanske vojske. Med prvimi, ki so priznali, je bil Ciril Kosmač, ki je razložil namene »Jugoslovanske matice«. Tudi zakonca Kosmel sta podala važne izpovedbe.

Sledi obširen zapisnik o izjavah Antona Manfreda, ki je v ječi v Kopru priznal, da je bil vojaški poročevalec Jugoslavije. Med predmeti, ki so mu bili zaplenjeni, se nahajajo znak vseučiliščne fašistovske milice, pisma fašistovske milice. Manfreda je dijak II. letnika socialne fakultete na padovanskem vseučilišču in je bil od maja 1929. član tamošnje milice. Manfreda je spoznal jugoslov. komisarja Batagelja na Jesenicah in mu pošiljal vojaška poročila. Vodil je tudi tajno dijaško društvo, ki je imelo nameñ, gojiti narodno zavest. Priznal je, da je bil tudi član tajne organizacije v Gorici, ki ji je načeloval Zorko Jelinčič. Med volitvami lanskega leta je razširjal letake, v katerih je stalo, da Italija zadržuje Slovence.

Nato so se prebrali zapisniki o izjavah obtožencev Bidovca, Marušiča, Štoke, Rupla in Obada. Poročilo goriške kvesture vsebuje podatke o tajnem odboru goriške organizacije, ki izvirajo iz izpovedb Obada in Logarja, in zapisnik o izjavah Zofije Frančeskinove, ki se strinjajo z izjavami drugih obtožencev.

Predsednik odredi desetminuten premor. Ko se razprava spet prične, razloži odv. Tamaro pravne razloge, na podlagi katerih fašistovska deželna federacija prosi, da sme pri procesu nastopati kot civilna stranka. Za njim govori odv. Danesi, ki zastopa

očeta pok. Guida Nerija kot civilno stranko. Odv. Zennaro in za njim drugi branitelji obtožencev so dokazovali, da postava ne dopušča, da bi pred izrednim sodiščem nastopale civilne stranke. Predlogu braniteljev se je pridružil tudi državni pravdnik. Sodni dvor se nato umakne v posvetovalnico. Čez dvajset minut spet vstopi v dvorano in predsednik prebere sklep, s katerim sodni dvor odloča, da se prošnja za nastopanje civilnih strank v procesu odbije.

Razprava se bo nadaljevala v sredo ob 3. popoldne, ko se začne zasliševanje obtožencev. Pričakuje se, da se bo razsodba izrekla začetkom drugega tedna.

Objave.

Vitovjije:

Na praznik rojstva prebl. D. M., to je 8. septembra bo zadnji romarski shod pri M. D. na Vitovljah. Že v nedeljo pred praznikom (7. septembra) bo tam ob 6. zjutraj sv. maša, zvečer ob 7. pa bodo pete lit. Matere božje.

Na praznik bo pa prva sv. maša ob 6. in pol, druga peta pa ob 10. Vedno bolj se je priljubila ta cerkev raznim romarjem iz Vipavske doline in iz bližnjih gor in v vedno večjem številu prih. a naše ljudstvo na ta griček prosit nebeško Mater raznih milosti!

Mengore pri Volčah.

Praznovanje imena Marijinega na Mengorah (mengorski »semenj«) bo letos prav po stari navadi. V soboto popoldne 13. sept. spovedovanje romarjev in blagoslov; v nedeljo 14. sept. bo gori več sv. maš. Slovesna sv. maša in procesija bo ob 10. uri.

Cerkveno vodstvo.

Dopolnilni sezname II. vrste

davka za Gospodarski svet (imposta consiliare) bodo prizadetim na razpolago pri občinskem uradu. Komur se zdi, da so mu obdavčili neobdavčljive dohodke ali da so dohodki različni od tistih, ki so navedeni v seznamih za državne davke, naj se v teku 30 dni pritoži na kolkovanem papirju za 3 lire pri predsedstvu pokrajinskega Gosp. sveta v Gorici.

Tovarna orgel »Cecilija«

sporoča, da se bo vršila prihodnji četrtek dne 11. t. m. ob 3. uri pop. kolavdacija novih orgel v Št. Petru pri Gorici. Vabimo vse, ki se zanimajo, da tej kolavdaciji prisostvujejo.

Srečni oni, ki te morejo videti in ti služiti, če tudi samo kot sužnji!« je rekla Neftisa z globokim vzdihom.

Dan se je deklici zdel neskončno dolg. Nobena reč je ni mogla raztresti, zakaj njene misli so se bavile izključno s Horemsehom. Bila je že noč, ko je stopila z Anubisom v svoj čoln. Zopet je usmerila ladjico k prinčevi palači in jo dala ustaviti, ko je čoln priplul blizu stopnic.

»Treba, da nekoliko počakava,« je rekla, »kajti reka je polna ladij. Utegnila bi se zvrniti ali kam trčiti.«

Slepec je pokimal, potegnil vesla v čoln in čakal, kdaj mu deklica zopet ukaže zaveslati. Neftisa je silno razburjena zrla na skrivnostne stopnice. Ali pojde Horemseb nocoj na izlet? Če pojde, potem mora priti ven skozi ta vrata in na vsak način pripluje mimo njenega čolna.

Ni še preteklo deset minut, ko je izza kamenitega obzidja priplula divno okinčena in razsvetljena ladjica ter pristala pri kamenitih stopnicah. V tem hipu so se vratca odprla, nekaj mož z bakljami v rokah je obstalo na stopnicah. Nato se je pojavil neki možki, ki je stopal navzdol po stopnicah ter sedel v čoln pod baldahin. Zaradi prevelike oddaljenosti ni mogla Neftisa prepoznati mladega moža, toda pri svetlobi bakelj je ven-

dar ugotovila, da je visoke postave in belo oblečen. Na vratu, rokah in glavi so se mu lesketali dragulji.

Mlada deklica se je vsa tresla in komaj sopla. Sklonila se je naprej in ni odvrnila oči od razkošne ladjice, ki je letela po vodi. Že je razločevala negibno prinčevo obličje v rdeči luči svetiljk, ko se je njegov plamteči pogled uprl vanjo. Zopet se je na Horemsebovih ustnahn pojavil čudni usmev. Dal je znamenje z roko človeku, ki je stal za njim. Čoln je takoj izpremenil smer in se obrnil k slepčevemu čolnu. Čez nekaj trenutkov sta stala čolna drug tik drugega.

Neftisi je srce zastalo. Horemseb je vstal, se sklonil k njej, ji podal roko in se ji zagledal v oči z globokim, plamtečim pogledom. Mlada deklica je kakor začarana položila svojo roko v njegovo mehko, kakor led hladno desnico, ki jo je trdno stisnila in jo pritegnila k sebi. Ni mogla ne misliti ne zavpiti, prinčev žgoči pogled jo je vlekel k sebi in močan vonj, ki je prihajal od njega, jo je omamljal. Neftisa se ni upirala. Kakor v sanjah je začutila, kako sta jo dve močni roki dvignili in jo položili k prinčevim nogam. Glava ji je težko klonila na njegova kolena.

Ta prizor je trajal samo nekaj sekund. V tistem trenutku, ko je vznemirjeni slepec zaklical: »Neftisa, Nef-

Poglavje iz svetovne vojne.

V zgodovini evropskih vojn ni zapisanega nobenega vohunskega slučaja, ki bi imel tako dalekosežen pomen kot slučaj angleškega vohuna Aleksandra Szeka. Da se je svetovna vojna končala v prid antante, je v dobri meri tudi zasluga tega mladega človeka. V teku te vohunske zadeve je angleška tajna služba izvršila tako važno delo, da mu ne najdemo primere v vsej vohunski zgodovini.

Bilo je pa tako-le:

Reuterjev brzojavni urad je koncem februarja leta 1917. širil vest, da se je ameriškanskim in zavezniškimi oblastim posrečilo še pred vstopom Amerike v svetovno vojno dobiti besedilo pisma, ki ga je nemški državni tajnik Zimmermann poslal Eckhardu, nemškemu poslaniku v Mehiki. Reuter je poročal, da se je pismo glasilo tako-le:

»Berlin, 19. januarja 1917.

1. februarja pričnemo z brezobzirno vojno z našimi podmornicami. Kljub temu pa nameravamo doseči, da ostane Amerika nevtralna. Če se to ne posreči, predlagamo zvezo z Mehiko pod sledečimi pogoji: vojevali se bodo skupno in skupno sklepali mir. Dovolili bomo izdatno finančno podporo in pristali, da Mehika dobi povrnjeno ozemlje v Novi Mehiki in Arizoni, ki ga je izgubila leta 1848. Posameznosti prepuščamo Vam, da jih izvršite. Nalagamo Vam, da potopate Carranzo v najstrožji tajnosti, in mu, ko bo gotovo, da izbruhne vojna z Ameriko, namignete, da naj čisto samostojno dobi stik z Japonsko in jo pozove, naj sklene tudi ona zvezo z Mehiko, a ta naj posreduje med Japonsko in Nemčijo. Opozorite Carranzo, da bo Nemčija z brezobzirno pomorsko vojno lahko premagala Anglijo in jo v nekaj mesecih prisilila, da sklene mir. Zimmermann.«

Objava te vesti je zbudila po vsem svetu vihar nevolje. Dolžili so Nemčijo, da se je drznila spustiti v zaroto

proti državi, ki je bila še nevtralna, in naščuvati Japonsko proti Ameriki. Amerikanski listi, ki so se navduševali za vojno, so s črnimi barvami slikali japonsko nevarnost, ki je bila v južni Ameriki še vedno odprta. Pripovedovali so, da je bilo ameriškim vojskovodjem še vedno znano, da nameravajo Japonci v slučaju vojne vdreti v Mehiko, odkoder bodo prodirali proti severu in tako raztrgali deželo na dve strani. Najvažnejše pri vsem tem je bilo seveda, da je ameriškanska vlada, ki je zvedela že januarja 1917. za Zimmermannovo pismo, zdaj z vsemi močmi pospeševala vstop v vojno. Amerikanska vlada je bila v težkem položaju, kajti Anglija in Francija sta tudi poznali vsebino pisma in jima je bilo prav lahko, da sta s pomočjo ameriškega javnega mnenja z vso silo pritiskali na vlado Združenih držav.

Šele ko je Reuterjev urad zadevo priobčil, je postalo splošno znano, da je prišlo besedilo pisma, ki ga je pisal nemški državni tajnik, v sovražne roke. V Nemčiji je zadeva zbudila skrajno razočaranje. Državni tajnik Zimmermann je takoj nato nastopil v glavnem odboru nemškega parlamenta s svojo izjavo. Dejal je, da nikakor ne more razumeti, na kak način so Američani prestregli njegovo pismo in ga prečitali, ker je bilo vendar pisano s tajno pisavo. V parlamentu so ugibali, kdo je kriv izdajstva.

* * *

Prve dni, ko so nemške čete zasedle Belgijo, je stopil v odlično bruseljsko hišo častnik nemškega poveljstva. Tam si je takoj izbral primerno stanovanje. Hiša je bila last jako premožnega avstrijskega tvorničarja gospoda Szeka, ki je stanoval tu s svojo ženo, rojeno Angležinjo, in sinom Aleksandrom. Častnik je stanoval komaj nekaj ur v hiši, že se je oglasil pri njem Aleksander Szek in mu sporočil, da se peča s poizkusi v brezžičnem brzojavljenju. Sam si je

napravil sprejemne aparate in na hiši je antena. Prosil je častnika, naj vse to sporoči poveljstvu, da ga ne bodo osumili, da nemara uganja z brezžičnim brzojavom vohunstvo.

Častnik ga je pomiril, si ogledal aparate in drugi dan poročal pristojnemu častniku pri brzojavni četi o vsem, kar je videl in kar mu je Aleksander Szek povedal.

Častnik brzojavnega oddelka je prišel sam v hišo in ostal tam nekaj ur, zakaj zapazil je, da se je Aleksandru Szeku posrečilo napraviti sprejemne aparate, ki so nemške daleč presežali. Predvsem je bil Szek iznašel aparat, ki je lahko sprejemal vse, tudi najslabše valove, in ta iznajdba je bila za one čase nekaj posebnega.

Častnik brzojavnega urada je poročal svoja opazovanja predstojni oblastim in jo opozoril, naj sprejme v svojo službo mladega moža, ki je pokazal toliko znanja v tehniki brezžičnega sprejemanja.

Bruseljske vojaške oblasti so pričele skrivaj poizvedovati o mladem možu. Zvedele so, da pripada njegov oče, bogat avstrijski tvorničar, najboljšim dunajskim krogom, ki so občevali s cesarskim dvorom. Bil je znan radi svojega strogo narodnega mišljenja in je bil politično popolnoma zanesljiv. Njegova mati, rojena Angležinja, se je popolnoma živela v razmere svoje nove avstrijske domovine in ni bila zaradi političnega naziranja prav nič sumljiva.

Posledica teh poizvedovanj je bila, da so mnoge vplivne avstrijske osebnosti postale pozorne in so povpraševale bruseljskega generalnega guvernerja, kaj namerava s Szekovo družino. Nemške oblasti pa so jih vprašale, ali lahko sprejmejo mladega moža v službo, kjer bo imel priliko, da se seznanji z važnimi vojaškimi tajnostmi. Odgovorili so: »Brez pomisleka.«

Tako se je zgodilo, da so nemške vojaške oblasti pozvale Aleksandra Szeka, naj se jim javi v službovanje. Aleksander, čigar politično naziranje je bilo prav takšno kot očetovo, se je javil takoj. Bil je nastavljen kot civil-

tisa, zadenemo v kako ladjo, čujem zvok veselja se je skrivnostna ladjica že oddaljevala. Kakor strela je švignila za obzidje in vratca so se za njo zaprla.

Ko ni Anubis prejel odgovora, je drugič zaklical ter začel otipavati po obleki svoje gospodarice, misleč, da je morda zaspala. Ko se je pa uveril, da je čoln prazen, je obupno zavpil, prijel za vesla ter začel veslati kakor blazen, vpijoč neprestano. Samo eno je imel v mislih: sporočiti takoj gospodarjem nepojmljivo nesrečo. Slepčevu vpitje in krive črte, ki jih je napravljval njegov čoln po vodi, so vzbudili pozornost nekaterih ribičev. Pripluli so k njemu in ga peljali k bregu. Težko si je predočiti žalost v hiši, ko so zvedeli, da je deklica izginila. Hor in Setata sta sicer izpraševala Anubisa, toda ta je vedel povedati samo to, da je neka ladjica zaplula v njegovi bližini, nato je Neftisa izginila. Vsi so tavali v nejasnosti. Če jo je nekdo ugrabil, tedaj bi bila kričala in se branila. Pa recimo, da je padla v vodo, Anubis bi bil gotovo čutil, da se je čoln stresel. Tako ni bilo najmanjšega znaka, ki bi utegnil najti kakšno sled. Vsa raziskovanja so ostala brezuspešna. Globoko užaloščena sta Hor in Setata poslala brze sle k Antefu in Noferru, da jima naznanita žalostni dogodek. Prosila sta Noferru, naj pride k njima v Memfis in ju potolaži.

Roma je rad dovolil ženi obiskati sorodnico. Ostala je tam mesec dni. Mladi žrec je bil srečen, da se je rešil Noferru, kajti postajala mu je z vsakim dnem zoprnejša.

Izguba Neftise je zadala sestri hudo rano, ker jo je iskreno ljubila. Izgubila je z njo najboljšo prijateljico in zaupnico, kateri je vse zaupala. Žalostna in z bridkimi spomini na sestro, ki je tako skrivnostno izginila, se je Noferru vrnila domov v Tebe, v svojo prazno hišo. Kakor po navadi Roma ni bilo doma. Ni je pričakoval, dasi mu je naznanila dan svojega prihoda.

Srdita je šla v svojo sobo ter začela razkladati prtljago, med katero je našla Neftisino skrinjico z dragulji, katero ji je Setata izročila v spomin. S solznimi očmi je Noferru jemala iz skrinjice prstane, amulete, zaponke in drugo drobnjavo, ki je služila Neftisi v nakit. Končno je prišla do ogrlice, od katere je šel močan vonj.

»Ah,« je vzkliknila začudeno Noferru. »Kaj pa to pomeni? Ta ogrlica oddaja tako močan duh, da me je kar omamil, ko sem odprla skrinjico? Kje je vzela Neftisa tako nenavadno dišavo? To je vonj rože in neke druge cvetlice, ki je ne morem določiti.« Nato je začela hlastno vdihovati zavratni vonj.

ni uradnik in sicer spočetka na brezpomembnem mestu pri brezžični sprejemnici nemške uprave v Belgiji. Njegova služba je bila, da je postavljala razne aparate; pri tem tehniškem delu je pokazal tako izredno nadarjenost, da so mu poverili vso organizacijo tekočega sprejemanja.

Aleksander Szek si je kmalu pridobil zaupanje vseh svojih predstojnikov in je napredoval v svoji službi do najvažnejšega mesta, ki so mu ga mogli podeliti. Na brezžično postajo nemške uprave v Belgiji so prihajale neprenehoma važne državne brzojavke od nemške vlade in od glavnega ge-

neralnega štaba. Bilo je dobro preskrbljeno, da te brzojavke niso mogle nikoli dospeti v sovražnikove roke. Napisane so bile skrbno po tajni knjigi tajnih znamenj, ki jih ni poznal nihče razen najvišjih uradnikov nemške vlade. Da bi pa te knjige nihče ne zlorabil, so bile po tem najtajnejšem ključu predane samo najvažnejše brzojavke. Ker so dobivala take brzojavke le redka mesta, po večini samo glavno armadno vodstvo in generalni guvernerji ter inozemski nemški poslaniki, so le redki posedovali izvod te knjige.

(Konec prih.)

Okno v svet.

1. september v Budimpešti.

Ogrski socialisti so 1. septembra hoteli protestirati proti vladi, ki da meče ven milijone za velemadžarsko propagando, za brezposelne, ki jih je na tisoče, pa ne da niti beliča. Priredili so velike obhode, ki se jih je udeležilo do 120.000 delavcev. Komunisti so priložnost izkoristili ter izzvali nemire. Pretepli so dva socialnodemokratska poslanca, napadli s kamenjem policijske stražnike ter razbili mnogo šip in izložb. Vse je kazalo, da se začneja organiziran upor. Tedaj je prišlo orožništvo in vojaštvo z oklopnimi avtomobili in razgrajče napadlo. Razvile so se prave poulične bitke. Oborožena sila je napravila red šele proti večeru. Pri raznih spopadih sta bila dva človeka ubita, na stotine pa jih je bilo težko ali lahko ranjenih.

Poljski državni zbor razpuščen.

Predsednik poljske republike je 30. avgusta na predlog vladnega načelnika maršala Pilsudskega razpustil sejm (poslansko zbornico) in senat. Volitve za sejm se bodo vršile 16. novembra, za senat pa 23. novembra. Maršal Pilsudski načeljuje vladi šele dober teden. Takoj ob nastopu je izjavil, da bo njegova glavna vloga, spremeniti ustavo ter skrajšati nekatere pravice parlamenta. O nujnosti ustavne spre-

membe je prepričal predsednika republike, ki mu je, kot vidimo, jel krepko pomagati. Vprašanje pa je, ali bo Pilsudski pri razvrzanih notranje-političnih razmerah na Poljskem v svojih poskusih uspel na parlamentarni način. Morda bo moral spremeniti svojo ustavo uveljaviti kar z ukazom. To pa ni nikoli dobro.

Nemiri v južnoameriških državah.

V južni Ameriki je 11 samostojnih držav, ki so same republike. Nekatero kose zemlje imajo v rokah Angleži, Francozi in Nizozemci. Republike so osnovane na demokratični podlagi. Vse politične pravice pa imajo večinoma samo beli, ki tvorijo manj kot polovico prebivalcev (32 milijonov od 70 milijonov. 38 milijonov je Indijcev, črncev in mešancev). Prekucije so v teh državah precej pogoste. Pred dobrim mesecem je bil nemir v Boliviji. Vojaštvo se je uprlo proti predsedniku Silesu in proti nemškemu generalu Kundtu, katerega so poklicali v Bolivijo, da bi preuredil armado. Kundt je moral oditi. Štiri najst dni potem je izbruhnil vojaški upor v državi Peru. Naperjen je bil proti predsedniku Leguía, ki je Peru precej spravil pod finančni vpliv Združenih držav ter poklical častnike Združenih držav za armadne učitelje.

To je domačinom začelo presedati, da so se uprli. Leguía je moral bežati; prišel je na neko trgovsko ladjo, a vojna ladja jo je dohitela in Leguía so zaprli. Sestavila se je nova vlada pod predsedstvom podpolkovnika Sancheza Cerra. Tudi v Argentini se položaj spreminja. Pred dve letoma je bil izvoljen za predsednika Irogoyen z naddvetretjinsko večino. Tudi v poslanski zbornici je imel veliko večino. Letos so se pa vršile nove volitve za polovico poslanske zbornice — argentinska poslanska zbornica se obnavlja za polovico vsaki dve leti — in Irogoyenova stranka je ostala v manjšini. Celo njegovi lastni pristaši so nezadovoljni z njim. Po cestah se vršijo demonstracije proti predsedniku. — Za razmere v južni Ameriki so se zanimale Združene države Severne Amerike, kojih vlada je naročila svojemu poslaniku v Peru, naj opozori peruansko vlado, da Združene države ne bodo trpele spremembe demokratične oblike v smislu vojaške diktature. — V obče pa je treba ugotoviti, da državni prevrati v južni Ameriki ne izvirajo iz načelnih programov ali socialnega zla, temveč predvsem iz osebne častihlepnosti posameznih voditeljev. Zato ostane družabni in politični ustroj južnoameriških držav bistveno neizpremenjen.

Položaj v Indiji.

Zaprta Gandhi se je že dalj časa pogajal z indijsko vlado radi rešitve sedanjega položaja. Zahteval je, naj angleška vlada dovoli Indiji pravice in značaj dominionov (dominioni so angleške prekomorske dežele, katerim je osrednja londonska vlada dala veliko samostojnost, zakonodajne skupščine in drugo ter pridržala sebi samo nekatere pravice), naj odpravi davek na sol in naj izpusti 30.000 političnih kaznjencev. Angleška vlada na te pogoje ni hotela pristati. Zato so se pogajanja razbila. Medtem pa se po raznih mestih vrše spopadi med domačini in policijo. V Kalkutti so na policijsko stražnico vrgli bombo. Bombe

»Vse te reči shranim, da jih vrnem sestri, če bi se kedaj vrnila, kar pričakujem, zakaj njenega trupla niso našli. Toda to ogrlico bom nosila njej v spomin in nikdar si ne nadenem druge. Kako krasno diši!« Nadela si je ogrlico, a ostale reči je položila v skrinjico ter jo shranila.

Nato je šla na teraso in legla na posteljo, ker je bila utrujena in zaspana. Stara črnka ji je prinesla osvežujoč napoj, nato se je oddaljila. Noferura je zaprla oči. V njej se je godilo nekaj čudnega. Ognjena vročina ji je šla po žilah ter vzbudila v njej hrepenenje po ljubezni. Toda ni mislila na Romo. Čudovita Tuina povest ji je hodila po glavi; zdelo se ji je, da vidi čudovito ladjico memfiskega čarovnika, ki plove k njej, a v ladjici sedi neki mož, čigar obličje ni mogla spoznati. Vendar pa jo je njegov pogled žgal in vabil.

Noferura je počivala morda uro časa, ko se je Roma končno vrnil domov. Ko so mu posli povedali, da se je Noferura vrnila iz Memfisa, se je napotil na teraso. Ko je zagledal ležečo Noferuro, se je ustavil nekaj korakov pred njo in se oprl ob steber. Jezno je opazoval ženo, za katero je čutil zgolj prezir in odpor, in ki mu je zastavljala pot do sreče.

Ker pa se mu je zdela Noferura v nekakšnem bolezenskem stanju, se ji je približal. Obličje ji je bilo rdeče,

težko je dihala in po vsem telesu se je stresala. »Bolna je,« je pomislil Roma.

Pristopil je k ženi in se sklonil k njej. Prijetni in omamljujoči vonj mu je bušil v obličje, pa tega ni zaznal, ker je bil zamišljen v svoj zdravniški poklic. Vsi žreci so bili namreč tudi nekoliko zdravniki. Nekaj trenutkov je opazoval spečo ženo, tedaj pa je občutil lahko slabost. Kri mu je šinila v glavo in se silno pognalo do srca. »Kako je lepa!« je pomislil. »Kako bedast sem bil, da sem jo zanemarjal!«

Skoraj nevede se je sklonil še niže in pritisnil svoje ustne k napol odprtim Noferurinim ustnam. Mlada žena je odprla oči in s slabotnim vzklikom objela moža okrog vratu. Takrat je mož ni odpahnil, kakor se je prej to godilo. S težko glavo in tesnobo v prsih je prenesel silni izbruh njene strasti. Zdajci jo je stisnil v svoje naročje, ji začel vračati poljube in ji šepetati ljubezenske besede.

Vse je bilo pozabljeno. Nejtina podoba je zbledela. Zdaj ga je vleklo k ženi, ki jo je prej sovražil. Ogenj je plal Romu v žilah, strastno je vdihoval ljubezenski vonj, ki je izhajal od nje in ki je napolnjeval vso njegovo bistvo z neznano blaženostjo.

(Dalje.)

pokajo tudi drugod. Razmerje med vlado in Gandhijevo stranko se je vobče precej zaostri. Vlada je indijsko narodno skupščino proglasila

za neveljavno. Ker so člani skupščine kljub temu sklicali zborovanje, je policija zaprla 15 odličnih voditeljev. Razdraženost narašča.

Kaj se sliši po svetu.

Javno opozorilo.

Župniku v Dadetal (Nemčija) so zlikovci vsako leto pokradli sadje na vrtu. Da bi napravil temu že enkrat konec, je župnik obesil pri vrtu tablo s sledečim besedilom:

»Javna izjava, prisrčna prošnja, resno opozorilo, ker nimam drugih sredstev. Sedma božja zapoved se glasi »Ne kradi!« Kakor vsako leto, tako so mi bile pokradene tudi letos črešnje, jagode, zelene slive; dobri božji darovi so bili deloma uničeni, deloma pomandrani, plot in drevesa poškodovani. »Saj ne vedo, kaj delajo«, a vedite, da s tem ne boste imeli pred Bogom praznih izgovorov. Vsakdo v fari ve, da sem komunist, to je, da dam od dveh sukenj eno tistemu, ki je brez nje, in da prav tako delam tudi z živili. Kdor je torej kradel, naj v bodoče več ne krade, temveč naj pusti, da sad dozori in potem naj prosi in dobil bo. Bog pa je rekel: »Tatovi in roparji ne bodo podedovali nebesškega kraljestva. Amen.«

Župan in mesni oglednik.

Zgodilo se je na Holandskem. Župan je bil istočasno mesni oglednik; kot župan pa je tudi vezal v jarem sv. Lukeža vse tiste, ki so mislili, da je ta jarem sladak in se ga spleča nadeti. — V svoji pisarni je g. župan imel različne pečate in med drugimi tudi mesoglednega. Pa se ti zgodi, da pride k župniku mlad zakonski par, ki je hotel tudi cerkveno poroko. Par je moral predložiti župniku potrdilo županstva, da sta civilno že poročena. Župnik vzame v roke županovo potrdilo, a debelo pogleda, ko opazi na listini pečat »Zdravo in trihlin prosto meso.« Župan je bil pečata zamenjal.

Jezero pod puščavo.

Francoski učenjaki, poznavalci afriške puščave Sahare, pravijo, da je precej globoko pod peskom veliko jezero, katero bi se dalo uporabiti za namakanje. Vode je menda toliko, da bi zadostovala za dva milijona in pol štirinajških kilometrov.

Bogastvo Indije.

Indija je dežela, ki skriva v sebi velikanske neizčrpane zaklade. Mnogo je tam zlata in dragih kamenov. Neka rudarska družba, ki ima v svoji lasti večino indijskih zlatih rudnikov, je v zadnjih 50 letih izkopal za več kot štiri milijarde lir zlata. Ni čudno, če je Angležem toliko do Indije, da je pod nobenim pogojem ne dajo iz rok.

Kinin

je izvrstno in morda edino sredstvo proti malariji (močvirski mrzlici) in drugim vrstam mrzlice. Delajo ga iz lubja nekega drevesa, ki je prvotno raslo samo v južnoameriški državi Peru. Odkrili so to drevo natančno

pred 300 leti, to se pravi, domačini so drevo in njega čudovite učinke poznali že prej, le beli naseljenci tega niso vedeli in so umirali radi mrzlice. Zdravilno moč tega drevesa je spoznal španski sodnik Lopez de Panizares v Peru. Sredstvo se je kmalu razširilo, a samo med bogatimi sloji. Trgovino s kininom so si osvojili Holandci, ki so lahko narekovali cene na svetovnem trgu. Holandci pa so skušali preprečiti vsak izvoz semena dragocenega drevesa. L. 1743. se je francoskemu rastlinoslovcu La Condamine-u posrečilo, da je prišel do semena. Imel je pa smolo, kajti po osmih mesecih je seme izgubil. Šele Angležu Markhamu se je pred 100 leti posrečilo, da je prenesel seme v Indijo in napravil velike nasade. Začel je delati Holandcem hudo konkurenco. Dosegel je, da se je cena kinina znižala. Danes je kinin dostopen vsakomur.

Kako dobiš 1000 frankov?

Da so odvetniki pravdarji, vedo vsi. Francoski odvetnik Barrès pa je bil pravdar posebne vrste. Iz njegove prakse so znani sledeči slučaj: Vseučilišče v Tuluzi je razpisalo tečaj za babice. Prošnjo je vložil tudi odvetnik, vseučilišče ga je pa zavrnilo. Odvetnik je vseučilišče tožil, češ, da ga morajo sprejeti, ker da v razpisu ni bilo rečeno, da se sprejemajo le ženske. V prvi in drugi inštanci je odvetnik pravdo zgubil, v tretji pa dobil in vseučilišče ga je moralo sprejeti, narkar je sprejem milostno odklonil. — Nekega dne je prišel odvetnik Barrès v Parizu na kolodvor k oddelku za odpremo brzovozne prtljage in zahteval, da pošljejo brzovozno v Bordeaux (izg. Bordò) en — zobotrebec. Uradnik pošiljatelj ni hotel sprejeti, odvetnik pa je potem z železniškimi odpravnimi pravili v roki dokazal, da mora železniška uprava sprejeti tudi tako majhno pošiljatev. Zobotrebec so v resnici sprejeli, napisali vozni list, odvetnik pa je pošiljatev zobotrebca zavaroval za 1000 frankov. Čez par dni se je odvetnik zglašil na kolodvoru v Bordeaux in zahteval svoj zobotrebec, a ga nikjer ni bilo. Ponujali so mu mnogo drugih zobotrebcev, odvetnik pa je zahteval poslanega. Ker ga le ni bilo, je vložil proti železniški upravi tožbo in jo končno tudi dobil. Dobil je tudi izplačano zavarovalnino v znesku 1000 frankov. Končno je odvetnik daroval železniškemu uradnikom celo škaflo zobotrebcev.

Posledice suše v Ameriki.

Letošnja suša v Združenih državah ameriških je povzročila kmetijstvu velikansko škodo. Računajo, da je turščice za nad 200 milijonov kvintalov manj nego lani. Samo ta zguba znaša okrog 10 milijard lir. Suša je težko zadela okrog 10 milijonov ame-

riških kmetov, občuti jo pa tudi ostalo prebivalstvo, ker so se radi nje začele dvigati cene živil.

Objave.

Evharistični shod na Planinski gori dne 13. in 14. septembra 1930.

Vzpored božje službe:

Na predvečer v soboto ob 6. govor in pete litanije M. b.

V nedeljo glavno opravilo ob 12^{1/2} ponoči ter ob 6. uri in 10. dopoldan. Obhaja se že pri prvi sv. maši. — Celonočno čiščenje presv. R. Telesa. Od 6. zvečer v soboto do 6. zjutraj v nedeljo. — Najsvetejše se izpostavi ob 6. in se da blagoslov.

Ure molitve:

Romarji, častilci presv. R. T., so vabljeni, da molijo po naslednjem redu: Od 6. do 7. zvečer skupna ura. Od 7. do 8. zvečer župnija Planina: VIII. ura; od 8. do 9. zvečer župnija Studeno: VII. ura; od 9. do 10. zvečer župnija Hrenovice: XIX. ura; od 10. do 11. zvečer župnija Postojna: IX. ura; od 11. do 12. zvečer župnija Slavina: XXX. ura; od 12. do 1. popolnoči župnije Senožee, Košana, Vreme: II. ura; od 1. do 2. popolnoči: moški: XII. ura; od 2. do 3. popolnoči župnija Knežak, Zagorje: III. ura; od 3. do 4. popolnoči župnije Trnovo, Jelšane, Prem: XX. ura; od 4. do 5. popolnoči dekanija Cirknica, Vrhnika: XI. ura; od 5. do 6. popolnoči skupna ura.

Moli se iz »Večne molitve« ali rožnivec. — Vmes primerne pesmi. — Spoveduje se v soboto od 4. dopoldan do 10. ure zvečer; zjutraj v nedeljo od 4. naprej. — Zahvalna pesem po glavnem opravilu.

Bratovščina najsvetejšega srca Marijinega za sprecbrnenje grešnikov se ustanovi pri tem shodu. Romarji in drugi so vabljeni k pristopu.

Popravljenе orgle se bodo zopet oglasile po dolgem molku. Kako bodo pelc, pridite poslušat.

Župni urad v Studenem.

Devica Marija oberšljanska pri Komnu.

Za može in fante se bo vršila običajna slovesnost presv. Imena Marijinega v Komnu pri Devici Mariji oberšljanski s celonočnim čiščenjem sv. R. T.

Vzpored:

Dne 13. septembra v soboto zvečer ob 6. uri spovedovanje. Na razpolago bo 6 spovednikov do 11. ponoči; ob 7. uri pridiga; od 8. do 9. skupno čiščenje sv. R. T., ki se potem tiho nadaljuje vso noč. — V nedeljo dne 14. sept. se začne spovedovanje ob 5. uri zjutraj. Ob 6. uri prva sv. maša z govorom in skupnim sv. obhajilom; ob 10. uri govor, druga slovesna sv. maša in zahvalna pesem.

Možje in fantje, pridite!

Marijino Celje.

Ker se vsako leto marsikdo moti o dnevu glavnega shoda in romanja pri Marijinem Celju nad Kanalom, javljamo, da marijinoceljski shod pade vsako leto na nedeljo po rojstvu Marijinem, letos na 14. septembra. V soboto 13. t. m. popoldne bo spovedovanje romarjev, proti večeru pridiga in blagoslov, na praznik ob 6. uri romarska sv. maša in obhajilo romarjev, ob 10. pridiga, slovesna peta sv. maša (Vinka Vodopivca), procesija z Najsvetejšim in popoldne sprejem novink v Marijino družbo.

Kaj nam pišejo z dežele?

Iz Kanalske doline.

Ukve. — 13. t. m. bo prevz. knez in nadškof goriški posvetil novo cerkev v Ukvah. Stara cerkev je stala že okoli 700 let. Bila je majhna, temna in polna kotov. Zato je gosp. župnik sklenil podreti staro cerkev in zgraditi novo. Seveda ni šlo tako lahko. Treba se je bilo boriti proti raznim predsodkom in premagati marsikatero težkoto. Toda z božjo pomočjo se je delo dovršilo in danes cerkev stoji: lepa, prostorna, zračna, za kar so Ukljani iz srca hvaležni g. župniku. — Pri pomniti moramo, da so si Ukljani sezidali cerkev na lastne stroške, bodisi da so prispevali v denarju, bodisi da so robotali. Gotovo bo Bog, ki bo prišel prebivat v novo cerkev, vsem obilno poplačal. Na svojo cerkev bodo lahko ponosni. — V soboto se bo začel obred posvečevanja ob 8. uri. Nato bo sv. maša. O mraku bo prenos Najsvetejšega iz zasilne kapele v novo cerkev s procesijo in blagoslovom. — V nedeljo 14. t. m. bo ob 9. uri slov. škofova maša in sv. birna. Popoldne votivna procesija z Marijinim kipom. — Pel bo znani goriški kvartet in domači pevski zbor. — Vse iz Kanalske doline vabimo k izredni slovesnosti!

Iz idrijskega kotla

in okolice.

Mladi pevci. — Zadnji dve nedelji smo imeli pri šolarski sv. maši priliko slišati pevski zbor ljubkih malčkov iz Marijinega vrta. Zapeli so vsakokrat par kitic cerkvene pesmi in kar je najbolj zanimivo, je na orglah spremljala petje prav lepo 8-letna Marija Trevnova. Želimo, da bi se ta ljubka novost stalno ohranila.

Obiski. — Prejšnji teden je obiskal Idrijo glavni inšpektor drž. rudnikov iz Rima. V spremstvu rudn. uradnikov si je ogledal vse rudn. urade in obrate. — V nedeljo je posetilo naše mesto nad 200 izletnikov iz Gorice, Vidma, Trsta in Pulja. V spremstvu g. rudn. komisarja so pregledali tudi obrate rudn. tovarne.

Osebnavest. — Občinski načelnik g. Boccasini je odšel na dopust. Nadomestuje ga g. Achil Avezzu.

Domače branje. — Kdor si želi za par lir nabaviti lepo knjižico, ki vsak drugi mesec izhaja v Gorici, jo lahko dobi tudi v tuk. prodajalnici časopisov. V njej izhaja lep roman.

Naznanilo. — Mestna občina razglašča, da se imajo čimprej zglasiti v obč. uradu vsi bivši avstro-ogrski vojniki, rojeni od leta 1875.—1884., da se popišejo podatki o bivšem voj. službovanju.

Tatvina. — V noči od petka na soboto je bilo vlomljeno v skladišče glavne trgovine Občnega konsumnega društva. Tat je odnesel 11 parov močnih gorskih čevljev v vrednosti nad 1000 lir. Storilec je neznan!

Stavbna sezona. — Avtomobilno podjetje g. Janeza Bajta bo zgradilo tik ob »novi cesti« 31 metrov dolgo garažo. Z deli so pričeli ta teden. — Letos je stavbna sezona v Idriji precej živahna. V povojnih letih nismo imeli še nobeno leto toliko stavbnega gradnja. Mnogo domačih fantov je pri teh delih dobilo zaslužka, nekaj jih pa še vedno čaka, da jih sprejmejo. Za poslenih je tudi mnogo nedomačinov. V omiljenje stanovanjske krize bo pri vsem tem pripomogla le velika delavska hiša, ki jo gradi rudnik v Leop. predmestju. V njej bo prostora za deset družin; stavba bo tekom enega meseca pod streho.

Godovič. — Vzrok požara v Baraki se še vedno ni pojasnil. Vedno bolj prevladuje pri ljudeh mnenje, da je bil ogenj podtaknjen. To potrjuje že nastanek požara sam in okolnost, da so pri sosedu nekaj dni zatem ponoči prepodili neznanega človeka, ki se je sumljivo potikal okrog hiše in skušal postaviti lestvo. Ljudje, bodite previdni nasproti tujcem.

Zirovnica. — Na posestvu Andreja Seljaka so se pričela dela pri gradbi obmejne stražnice. Upamo, da bodo dobili nekaj zaslužka naši delavci.

Iz goriške okolice.

Iz goriške okolice.

Solkan. — Dne 8. t. m. bo naš preč. gospod župnik-dekan Jakob Rejec praznoval 40 letnico mašništva. Delavcem in zaslužnemu delavcu v vinarstvu Gradu Gospodovem kličemo: še mnogo let! — Farani.

Iz Brd.

Števerjan. — (Popravek.) — K dopisu z dne 21. avg. nam je obč. načelnik iz Kojškega g. Baiardi poslal sledeče vprašanje: »Ker so pri popraviljanju cest v Števerjanu zaposleni samo od občine plačani cestarji Peršolja Jožef iz Gonjač, Miserit Anton iz Šmartna in Mavrič Miha iz Vrhovlja, vsi trije pristojni v občino, vabim dopisnika »Novega lista«, da javno pove, kateri delavci »nedomačini« so zaposleni pri teh delih?« Naj najprvo odgovorimo tudi mi z vprašanjem: »G. obč. načelnik, kateri izmed treh cestarjev je Števerjanec?« Nadalje pa moramo pribiti sledeče: Naš zadnji dopis je bil preveč rožnat. Pisali smo, da se ceste popravljajo, a dela, ki se vrše, tehnično nikakor ne moremo smatrati za resno popraviljanje. Če trije cestarji čistijo občetne jarke, vržejo na cesto par lopat grušča, katerega pokrijejo z zemljo, to vendar ni nobeno popraviljanje. Potem bi še pripomnili, da bi se po našem mnenju morale začeti popravljati ceste v pričetku, v Grojni, kjer so klančine naravnost strašne. Zato svetujemo tankovestnemu obč. načelniku, naj se resno loti popraviljanja naših cest. Naj vzame več delavcev — tudi brezposelnih Števerjancev naj ne pozabi — ter naj ob sedanjem suhem vremenu poprave hitro in temeljito izvrši, kar bo zahtevalo razmeroma tudi naj-

manj stroškov. Hvaležni mu bodo vsi občinarji in še sosedje, posebno pa trpinke mlekarice in vozniki, ki morajo sedaj po grapastih cestah mučiti svojo živino.

S Krasa.

Ponikve. — V ponedeljek 25. avgusta je umrla 24-letna Marija Zlobec, po domače poslančeva. Neizprosna kostna jetika jo je 14 mesecev priklopala na posteljo. V nežni mladosti je izgubila mater, zato je mlado dekle moralo biti za gospodinjo. Bila je res vzorna hči, skrbna gospodinja, po značaju neizrecno blaga, kar izpričuje tale dogodek. Nekdaj so sorodniki v hiši po nesreči razbili precej vredno zrcalo. Oče se je po pravici ujezil in se nad odsotnimi sorodniki z besedami znesel. Marija pa je rekla: »Ata, zrcalo sem razbila jaz!« Kje dobite takšno srce? — Pogreb je bil po udeležbi veličasten, kakršnega že dolgo nismo videli. Ponikovska dekleta so spletla 6 vencev, sosedna iz Avberja so tudi poslala svojega, šopkov je bilo nešteto. Žalujoči družini, zlasti še očetu, bivšemu poslancu v goriškem deželnem zboru, globoko sožalje.

Komen. — Otvorili so ambulatorij za pobijanje jetike. Zdravnik Storič pregleduje z žarki po par dni v tednu.

Sveto. — (Letni semenj in šemarskaj.) — 1. septembra smo imeli vsakoletni semenj. Sv. Egidij ali sveti Tilih, kakor mu pravijo Kraševci, je bil tudi letos jako živahen. Ta dan privre z vsega spodnjega Krasa staro in mlado, da počasti najstarejšo, pred toliko leti čislano božjo pot. — Kljub temu, da je bilo v juliju in pozlovici avgusta deževno vreme, imamo spet sušo, ki nam grozi uničiti jesenske pridelke. — Naši Amerikanci nam skoraj nič ne pišejo in tudi poštna kaznice ne prihajajo več. Pa Bog jim daj srečo in naj nam vsaj pišejo.

Lipa. — (Nesreča.) — Pretekli teden bi se bila tu zgodila kmalu velika nesreča. Nekaj domačih delavcev, zaposlenih pri delu v kamnolomu, je nabasalo mino. Mina pa se je prej vžgala in precej poškodovala dva delavca, ki se sedaj zdravita v bolnišnici. Kakor čujemo, bosta v kratkem ozdravila.

Iz Vipavske doline.

Šmarje. — Pri nas je staro vino pošlo, čeprav se je bilo bati, da ga bo dosti ostalo. Toča je pri nas pobrala polovico pridelka. — Župljani so se začeli močno brigati za olepšavo župne cerkve. Sliši se, da za proslavo 300 letnice med seboj kar tekmujejo. Le tako naprej! — Ob tej priliki se spodobi, da se hvaležno spominjamo velikega dobrotnika vseh Slovencev, posebno pa gornje Vipavske doline. Ta mož je bil Matija Vrtovec. Rodil se je v Šmarju 28. januarja 1784. Prve nauke mu je delil marljivi domači duhovnik. Potem je deček bistrre glave šel v goriško gimnazijo. Višje gimnazijske razrede (licej) je dovršil v Gradcu, bogoslovje pa je študiral prvo leto v Ljubljani, zadnja tri pa v Gorici. Du-

hovnik je postal 8. novembra 1807. Bil je duhovni pastir v Vipavi, potem na Planini in končno v Št. Vidu pri Vipavi, kjer je 2. septembra 1851. umrl. Vrtovec je bil zelo učen mož. Znal je sedem jezikov ter pisal nemške in slovenske razprave. V slovenščini je izdal sedem knjig, in sicer: Vinorejo, Kmetijsko kemijo, Zvezdoslovje, Križarske vojske, Shodne ogovore, Sporočila slovenskim vinogradnikom in Občno povestnico ali zgodovino celega sveta. Ob svoji smrti je zapustil raznim dobrodelnim zavodom na Gorškem in v Ljubljani 4550 goldinarjev. Med temi je ustanova 1000 goldinarjev, katere obresti se vsako leto razdelijo med dva nesrečnika šentvidske fare, ki sta poštenega življenja in lepega vedenja. Ko je umrl, mu je takratni slovenski pesnik in poznejši politik Luka Svetec — Podgorski v »Novicah« v slovo zapel sledečo pesem:

Bratje, v črno se zavijmo,
bridko tožbo zaženimo,
glas presilne žalosti:
Vrtovca med nami ni!
Oh, naš otec, naša slava
v grobu spaval

Mrtvih naj spomin časti se,
bratje, v zlatu naj blišči se,
blagrovano njih ime,
kakor dela njih lepé.
Večni pokoj jim voščimo
in molimo!

Prvačina. — (P o ž a r.) — V nedeljo popoldne je izbruhnil požar v hlevu posestnika Petra Furlanija h. št. 107. Ogenj se je v senu naglo razširil in se brž prijel tudi hiše. Gospodar, ki je bil v cerkvi, je brž pritekel domov reševati živino. Že je rešil dve kravi, potem je skočil v goreči hlev, da reši še konja. Toda ogenj se je prijel obleke in moral je nazaj. Težko se je opeknel na nogah, glavi in hrbtu; avto vrlega »Zelenega križa« je gospodarja prepeljal v goriško bolnišnico. Domačini so požrtvovalno pomagali pri gašenju. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Gorice, ki se jim je posrečilo, ogenj omejiti. Ponesrečenemu sosеду želimo, da bi brž ozdravil.

Iz Gor.

Ravnica. — (T a t v i n a.) — V noči od ponedeljka na torek (26. avg.) je neki zmovič odnesel tukajšnjemu posestniku Kuljatu Alojziju, št. 12, z dvorišča komat, vajeti in še nekatere druge dele konjske opreme. Komat je tat pozabil na poti. Sumi se, da tat ni od daleč, in je skoraj gotovo, da bo odkrit.

Sedlo. — (S m r t v h u d o u r n i k u B e l a.) — 21. avgusta je tuk. posestnik Jožef Baloh, po domače Marincičev Žef, nosil drva čez hudournik Bela pod Sedlom. Tam ni ne brvice ne mostiča. Hoditi je moral po skakalnicah. Nenadoma se mu je spodrsnilo, da je nesrečno padel, se zadel ob kamen in obležal mrtev v vodi. Rajni je v mladih letih hodil za zaslužkom na Nemško, kjer se je pri delu poškodoval. Potem je bolehal vedno bolj. Sv. maše ni zamudil nobeno nedeljo in

praznik. Imel je dobro srce in tudi odprto desnico. V svetovni vojni sta mu izkravela dva sinova, vzdrževalca družine. Njegova žalostna smrt je vse pretresla. Na zadnji poti so ga spremljali z velikim sočutjem. Bog mu daj večni mir in pokoj! — Z veseljem smo zaslišali glas, da se bodo dela pri ureditvi hudournika Bela l. 1930.—1931. nadaljevala, in sicer od »Mostiča« na prej do izliva v Nadižo. Delo je preračunjeno na 775.000 lir s približno 100 delavci na dan. Zato vlada tukaj upanje, da bodo dobili delo tudi naši brezposelni zidarji in delavci. Odločilne čimtelje pa vljudno prosimo, naj vpoštevajo tudi, da je neizogibno potrebno zgraditi mostič na kraju, kjer se je zgodila zadnja smrtna nesreča, in takisto na poti iz Podbele proti podružni cerkvi sv. Helene.

Soča. — Dne 28. avgusta je umrla Katarina Kravanja iz Soče 85 v visoki starosti 85 let. Bila je skoraj do zadnjega čila in zdrava. N. p. v m. — Naslednji dan je pa žalostno končal svoje življenje 19-letni Anton Komac iz Soče, 30. Našli so ga v nedeljo 31. avgusta pod Kukom zasutega od debele plasti snega. Par let se že ni nikdo posrečil, zato je njegova smrt pretresla vso okolico. N. p. v m. — Od 6. do 14. septembra se bo vršil tudi v naši župniji sv. misijon, ki ga bodo imeli gg. misijonarji iz Mirna.

Gore nad Idrijo. — Prejšnji teden je posetila svojo rojstno vas in grobove svojih dragih 36-letna hčerka pok. Lovrenca Kržišnika. Kot 14-letna sirota brez staršev je šla za kruhom na Ogrsko. Tam je bivala torej 22 let in ni 17 let slišala slovenščine, zato sedaj le težko govori, več pa razume našo ljubo govoricu. Naši rojakinji želimo na dopustu obilo prijetnega odpočitka.

Kanal. — (S m r t n a n e s r e č a.) — Preteklo sredo se je na naši postaji zgodila smrtna nesreča. Iz Gorice se je pripeljala Jožefa Bremec. Pri izstopu je prišla pod vlak in je bila na mestu mrtva. Pogreb nesrečne matere se je vršil zadnji četrtek.

Iz Istre.

Predloka. — (R o m a n j e k M a t e r i b o ž j i n a Z v r s č e k.) — Ob sklepu evharističnega kongresa, ki se bo vršil v Loretu od 10. do 14. septembra, so vsi Marijini častilci, posebno pa Marijine družbe vabljeni, da se v čim večjem številu udeležijo slovesnosti, ki jo bomo obhajali takrat v čast evharističnemu Kralju in Njegovi deviški Materi ob izviru reke Rižane. — Začetek pobožnosti bo že v nedeljo popoldne ob treh. Romarji iz bolj oddaljenih krajev bodo lahko prišli takrat. Imeli bodo priložnost opraviti sv. spoved, ker bodo na razpolago vsaj trije spovedniki. Prenočili bodo lahko v cerkvi. — V ponedeljek 15. septembra bo ob osmih sv. maša s petjem ter skupno sv. obhajilo, ob desetih pridiga in potem slovesna sv. maša. Popoldne ob dveh govor, pete litanije, blagoslov z Najsvetejšim. Na koncu slovo od Marije. — Hrano naj prinese vsakdo v romarski

culici; za vodopivce bo prav dobro priskrbljeno, saj je izvir reke samo par korakov od cerkve, vinski bratci pa naj le ostanejo doma, da ne bodo hodili namesto na božjo pot Bogu in Mariji na pot. — Žene in dekleta naj pridejo spodobno oblečene in pokrite.

Cezarji. — Letina pri nas ne kaže prav slabo, samo nobene cene ni. Ubožgi kmet se trudi in dela vse leto, potem pa svojega blaga ne more prodati. Krompir je dobro rodil, koruza tudi, grozdje obeta dobro, prav nič pa ni sadja, kot breskev, jabolka, hruške. Ni je v naši vasi ostala skoraj polovica vina. Letos smo, hvala Bogu, vse prodali, a seveda po nizki ceni.

Korte. — (U s t a n o v i t e v M a r i j i n e d r u Ź b e.) — Na Vel. Št. ren smo imeli v Kortah prav lepo slavnost. Ustanovili smo Marijino družbo in ta dan je pristopilo k njej 26 deklet. Tridnevne duhovne vaje pred praznikom je vodil č. g. dr. Ivan Tul iz Gorice. Marijina družba je sad lanskega sv. misijona. Drugi dan so Marijine hčere napravile izlet v Strunjan, da se zahvalijo nebeški Materi za prejete dobrote in da si izprosijo stanovitnosti, kajti tudi v tem pogledu veljajo besede: veliko je bilo poklicanih, a malo izvoljenih. Za Marijino družbo se je namreč priglasilo 95 deklet, a komaj 26 je ostalo zvestih. Družabnice se prisrčno zahvaljujejo g. voditelju in č. g. drju Tulu za trud, ki sta ga imela z njimi.

Črni kal. — (P o ž a r.) — Preteklo sredo 27. avgusta je okoli 4. ure popoldne začelo goreti na seniku posestnika Mihaela Pavliča, kjer je bilo spravljeno skoraj 500 kvintalov sena. Vaščani so na glas zvana pritekli ter začeli pridno gasiti. Ker je bilo nevarno, da se vnamejo še druga poslopja, v katerih je bilo tudi mnogo sena, so gasilci skušali, da omejijo ogenj samo na Pavličeva poslopja, kar se jim je tudi posrečilo. Da bi mogli pogasiti ogenj pri toliki množini sena, ni bilo niti misliti. Pri nas gasimo še po starem, s škafi, kakor pred 50 leti. — Seno je bilo zavarovano za L. 10.000 in tudi senik ter spodaj stoječi hlev, vendar je škode toliko, da ne bo vsa krita.

Iz Reške doline.

Ilirska Bistrica. — (T e l e f o n.) — Dobili smo telefonsko napravo, ki je našla mnogo priznanja. Naročnikov se je takoj oglasilo dovolj. V kratkem bo dovršena tudi zveza z Reko.

Hudi log. — 29. avgusta je služkinja Kačiča Josipa šla na njivo nabirat zelenjave za prašiče. Nevede je stopila na veliko kačo, tako zvano črnico, ki se je razdražila in uboga dekle tako hudo pretepla po nogah od stopala do kolen, da ni mogla hoditi, temveč se je po kolenih plazila kakih 800 metrov, dokler ji ni prišel na pomoč bližnji sosed Pahor Alojzij, ki je slišal dekletov krik, ter jo odnesel domov. Ubožica nog sploh ni čutila. Gospodar Kačič je šel k zdravniku, ki je izjavil, da nevarnost ni velika, da pa bodo bolečine radi velikega pritiska trajale še nekaj časa.

Pozdravi rojakov.

Fontaine L'Evegne, 24. avgusta 1930.

Slovenski fantje pošiljamo pozdrave iz tuje staršem, bratom, sestram, prijateljem in dekletom. — Dakskobler Ivan, Podbrdo; Kusterle Peter, Trtnik; Šorli Franc, Kikelj Franc, Volf Jožef, Petrovo brdo; Rejic Franc, Kusterle Franc, Bača; Kikelj Peter, Nikolaj Kleč, Stanislav Zafran, Kal; Leban Jožef, Bizjak Viktor, Stržišče; Trpin Andrej, Pajnter Alojzij, Znojile; Debelak Adolf, Zarakovec; Šorli Alojzij, Koritnica; Lisjak Franc, Šorli Andrej Grahovo.

Gospodarstvo.

Trg kmečkih pridelkov.

Gorica, 3. septembra:

Sadje: grozdje (žlahtnina, itd.) 130 do 160, palestinka 220, hruške 180 do 240, jabolka 110 do 140, češplje 150 do 160, breskve 200 do 400. (Češplje so večinoma uvožene iz Bosne, ker domačih ni.)

Zelenjad: fižol v stročju za solato 50 do 60, fižol kljukec 70 do 90, bučice 50 do 60, kumarice 40 do 50, paprika 50, solata 50, špinača 50, paradižniki 20. (Cene so se nekoliko popravile radi suše, ki že nekoliko pritiska.)

Krompir 30 do 40, jajca 45 do 50.

Trst, 2. septembra.

Sadje: grozdje 160—240, hruške 150—180, jabolka 180, breskve 320—460.

Zelenjad: radič 50—200, zelje 50, solata 120, salatina 160—180, melancane 140, fižol v stročju 80, za kozico 100, bučice 140—160, špinača 80—100, domača 200, paprika 80, blitva 60, pesa 50, paradižniki 20—30.

Krompir: 45.

Tržni pregled.

Krušna žita: Začetkom prejšnjega meseca so začele rasti cene krušnim žitom. Vzrok porastu je tičal v veliki suši, ki je zadela Zedinjene države ameriške, kjer je suša napravila velikansko škodo. Vendar so bile prvotne vesti o suši in nastali škodi zelo pretirane, posebno kar se tiče pšenice, ki je bila takrat večinoma že požeta in ji torej suša ni mogla mnogo škodovati. Drugače pa je s koruzo. Ameriške Zedinjene države pridelajo letno več kot polovico vse koruze na svetu (svetovna proizvodnja 1200 milijonov kvintalov, Zedinjene države 700) in suša je koruzi v resnici prizadela veliko škodo, katero so računali prvotno na 10 do 12 milijard naših lir, sedaj pa cenijo tudi to škodo niže, ker se je rast radi dežja zelo popravila. Zato ne raste več niti cena koruzi, ki pa je vseeno dražja kot pred mesecem, dočim je na svetovnem trgu cena glavnemu krušnemu žitu, to je pšenici nekoliko nižja.

Različni so vzroki nizke cene pšenice, glavni pa so sledeči: zaloge iz prejšnjega leta so zelo znatne in jih računajo samo v Zedinjenih državah nad 80 milijonov kvintalov, v Kanadi

pa na 30. Poleg tega ni bila letos žetev tako slaba, kot se je prvotno računalo. Precej dobro letino so imele obdonavske države, potem Poljska, Nemčija in tudi Italija, kjer je bilo sicer res pridelanih kakih 10 milijonov kvintalov pšenice manj kot lansko leto, a kljub temu več, kot je znašala srednja letina v zadnjem desetletju. Zaloge iz lanskega leta in letina sta važen vzrok nizkim cenam, a še važnejši razlog je splošna svetovna gospodarska kriza in lastniki blaga silijo isto na trg, posebno ker je farm-board v Zedinjenih državah razočaral. Ameriški farmerji (= kmetovalci) so namreč dosegli od države, da je dala na razpolago precej milijonov dolarjev, ki naj se uporabijo za izplačilo predujmov onim kmetovalcem, ki drže žito v zalogah, da bi tako cene ne padale, če bi ga na vsak način hoteli prodati. Izkazalo se je, da je razpoložljiva svota prenizka in da se z držanjem v zalogah nič ne doseže, ker je kupcev premalo. Za prihodnje leto mislijo zato v Zedinjenih državah skrečiti posevno površino in tako s silo zmanjšati pridelek. Zelo mnogo krušnega žita izvažata Kanada, kjer je žitna trgovina osredotočena v velikih zadrugah, tako imenovanih poolih (pul), ki imajo velikanska skladišča. V ta skladišča so kmetovalci oddajali svoje žito, zadruga pa so jim dajale na račun. Ker pa nimajo zadruga dovolj lastnih sredstev, so se morale posluževati kredita pri bankah. Letos niso uspela pogajanja med bankami in zadrugami, zato zadruga niso mogle dajati na račun in posledica tega je, da prodajajo kmetovalci žito na lastno roko in cene so padle bolj, kot bi bilo opravičeno.

Da so cene nizke, je še en razlog in to je boljševiška gospodarska politika. Boljševiška Rusija se je sama zaprla nasproti vsemu ostalemu svetu in vse blago, ki gre iz Rusije ali vanjo, gre skozi roke boljševiške vlade. Boljševiki vidijo danes, da so se všteli s pjatiletko, to je s petletnim načrtom, in zato dovoljujejo in dajajo dovolj hrane le vojaštvu in deloma tvorniške-

mu delavstvu, dočim mora vse ostalo prebivalstvo stati v dolgih vrstah pred državnimi trgovinami in čakati, da dobi nezadostno količino slabega blaga oziroma kruha. Širna Rusija trpi danes lakoto, boljševiška vlada pa kljub temu izvažata krušno žito in ga prodaja po cenah, ki ne dovoljujejo konkurence. To dela na eni strani zato, ker vlada potrebuje tuji denar, na drugi strani pa hočejo boljševiki še bolj poostri svetovno gospodarsko krizo, iz katere bi se morala po njihovem mnenju izcimiti svetovna revolucija. Od časa do časa vržejo boljševiki velike količine žita na svetovni trg, ruski narod pa gladuje.

Že večkrat smo poudarili, da trg krušnih žit v Italiji odvisi prav malo od svetovnega tržišča, ker je italijanska proizvodnja krušnega žita pred vsako konkurenco zavarovana z visokim carinskim zidom. Zato so v Italiji cene pšenici sorazmerno mnogo višje kot na svetovnem trgu, in sicer skoraj za dvakrat toliko. Cene pa so danes približno sledeče (v lirah za 100 kg):

pšenica	123 do 126
rž	80 do 85
ječmen	85 do 90
oves (ruski)	72 do 74
koruza (jgsl.)	67 do 72
moka št. 1	192
moka št. 0	200
moka št. 00	210
koruzna moka	80
koruzni zdrob	90 do 93

Živina: Na živinskih trgih nič novega. Cene so v glavnem stalne, to je živina za meso po 3.40 do 4.20 lir za kg žive teže, plemenska živina tudi čez 5, teleta okoli 4.70 do 5.50, isto debeli prašiči, mladi (šest do sedemtedenski) 70 do 100 lir za glavo.

Krma: V naših gorah je bila krmska letina bolj slaba, v toplejšem delu boljša, ponekod izborna, cene so po vsej Italiji zelo nizke. Dobro seno gre pri nas po okoli 15 lir, slama tudi izpod 10. Otrobi so po 60 do 62, oljnate tropine po 80.

Vino: V glavnem velja zadnjič rečeno (glej 32. številko »Novega lista«).

ZA OBUVALO RABITE SAMO ČISTILO

LODIS,

== KI USNJE OHRANI, OMEČI
== IN OSVETLI. ==

Izdelek tvrdke „SIDOL COMPANY“ - Trst, via della Fonderia 3.

Bati se je bilo, da bo v deželi ostalo več vina do bližnje trgatve, a kaže, da zaloge niso tako velike, razen v par vaseh. Cene so nizke in se dobi vipavsko vino tudi po 90 do 100 lir za hl, seveda ne v Dornbergu. Prihodnja trgatve bo pri nas v splošnem mnogo bolj pičla kot lani, to pa predvsem radi neurja. Bolj pičla bo tudi v ostalem kraljestvu, a za sedaj še ni ugotovljeno za koliko. Cene vinu so se v kraljevini nekoliko dvignile, ali vsaj ne padajo, so pa zelo nizke. V južni Italiji so vina v splošnem po 5 do 7 lir za stopinjo in hl alkohola, kar bi pomenilo za naše vino 60 do 85 lir za hl.

Mleko in mlečni izdelki: Cene do mačemu maslu so boljše kot navadno vsako leto v tem času. Mlekarniško maslo gre po 14 do 15 lir, navadno kmečko po 11, sir po 6 do 7, mleko po deželi po 60 do 70.

Umetna gnojila: Zanimanje je predvsem za Thomasovo žlindro, ki je na debelo po 28 do 30 lir, na drobno po 31 do 33, superfosfat po 22 do 24, kalijska sol po 68 do 72 lir.

Shranitev fižola stročnika za zimo.

Trenotno je velika obilica zelenega fižola stročnika, katerega ni mogoče takoj porabiti in tudi ne prodati. Lahko ga shranimo za zimo, in sicer v dveh oblikah:

1. sušenega: fižol stročnik očistimo kot za kuho, potem ga pa sušimo na preprihmem prostoru, kamor nimajo dostopa solnčni žarki. V par tednih bo fižol toliko suh, da ga lahko shranimo v vreči, katero kam obesimo. V zimskem času nam je tak fižol izborna zelenjad. Prejšnji večer naj gospodinja posušeno stročje opere v mlačni vodi, potem naj ga dene močit, drugi dan pa skuha kot sedaj stročje za solato.

2. kisanega: stlači za kuho očiščeno stročje v velike lonce (večje količine v čebriče in kadi), zalij s 5% slano vodo, katero dobiš, če raztopiš v litru vode 5 dkg navadne kuhinjske soli. Lonec zaveži s pergamentnim papirjem, čebriče in kadi pa tako zadelaj kot pri kisanju zelja.

Kakšno pšenico boš sejal?

Pšenica ima vedno več prijateljev, četudi zahteva sorazmerno mnogo stroškov (za seme, umetna gnojila, mlatitev, mlin, itd.). Prijatelji pa se množe zato, ker pšenica navadno uteče suši in tudi neurju.

Izkustvo zadnjih let pravi, da mora tudi naš kmetovalec sejati predvsem zgodnje vrste pšenice, kot so Ardito, Villa, Glory, Mentana, Damiano, Chiesa, itd. Res je, da so nekateri kmetovalci še vedno zaljubljeni v svoje stare domače vrste pšenice, to pa navadno le zato, ker so napravili enkrat slabo izkušnjo z novo vpeljano vrsto. Dobre vrste pa se same hvalijo in zato nima pomena, da bi jih mi tu hvalili. Kmetovalci naj pomislijo le to, da po zgodnji vrsti pšenice lahko še vedno sejejo činkvantin ali kak drug jesenski pridelek, za kar je pozna vrsta navadno prepozna. Kmetovalec naj ima vedno odprte oči in naj se

uči iz uspehov in neuspehov okolice in naj ga pri delu ne vodijo predsodki.

Razkuževanje žitnega semena z galico.

Z galico uničujemo snetljivost; delamo pa tako-le:

V 50 litrih vode raztopi $\frac{1}{4}$ kg modre galice (dobiš $\frac{1}{2}\%$ raztopino modre galice) in ta raztopina zadostuje za 100 kg žitnega semena. V raztopino stresi žito in ga pusti notri 12, največ 16 ur. Zmes večkrat premešaj in odstrani vse zrnje, ki bi plavalo na vrhu. Potem odlij tekočino. Dobro storiš, če oplakneš žito še z 6% apneno raztopino (na 10 litrov vode po 60 dkg apna.) Zrnje v apneni raztopini parkrat premešaj in ga pusti v njej 5 minut, potem ga pa razprostri po kakem podu, da se osuši. Osušeno zrnje čim prej posej, in sicer moraš posejati eno desetino več kot navadno, ker je zrnje lahko zgubilo na kalivosti.

Nove postave.

IZREDNE OBLIKE OPOROKE.

V »Novem listu« smo že pred časom pisali o rednih oblikah oporoke, in sicer o lastnoročni oporoki, o javni notarski oporoki in o tajni notarski oporoki.

Naj pojasnimo danes izredne oblike oporoke.

O izredni obliki oporoke govorimo tedaj, če postava ne zahteva, da se mora oporoka sestaviti v tisti posebni obliki, ki jo postava predpisuje za redno oporoko in to zaradi tega, ker se v danih razmerah ne morejo ali se vsaj zelo težko izpolnijo. Razlikujemo tri izredne oblike oporoke, in sicer:

1. oporoko, ki se napravi ob priliki nalezljive bolezni; 2. oporoko, ki jo napraviš na vožnji po morju; 3. vojaško oporoko.

Bolezen.

Če vlada v tvoji vasi kuga, kolera ali druga nalezljiva bolezen, lahko napraviš pismeno oporoko pri notarju, okrajnem sodniku, ljudskem sodniku, županu ali njegovem namestniku ter pri vsakem dušnem pastirju (in ne samo župniku) vedno v navzočnosti dveh prič. Tako oporoko mora podpisati notar ali sodnik ali župan ali njegov namestnik ali dušni pastir. Podpisati jo morajo tudi oporočnik in priče, če je mogoče; oporoka je veljavna pa tudi brez podpisov prič in oporočnika, le da se navede vzrok, zakaj niso podpisale oporoke priče in oporočnik. Priče pri teh oporokah so lahko tudi osebe, ki niso še dopolnile 21. leta, če so stare vsaj nad 16 let. Take oporoke ostanejo veljavne le šest mesecev, odkar je prenehala v določnem kraju nalezljiva bolezen; te oporoke izgubijo veljavo tudi po preteku šestih mesecev, odkar se je oporočnik preselil v zdrav kraj. Če pa je oporočnik pred potekom šestih mesecev umrl, se mora oporoka čimprej mogoče položiti pri pristojnem registerskem uradu.

Postava ne zahteva, da mora oporočnik takoj podpisati oporoko, ko je razodel svojo poslednjo voljo ali ko je že napisano oporoko izročil n. pr. duhovniku. V teh slučajih postava ne zahteva, da se mora oporoka brez pretrganja napraviti. Zato bi bila n. pr. oporoka veljavna, če bi recimo duhovnik danes napisal oporoko in bi pozneje hotel pozvati priče in oporočnika, da jo podpišejo, a bi ti med tem umrli. Duhovnik bi pa moral to okolnost (smrt) omeniti v oporoki.

Testament na morju.

Na ladjah vojne mornarice moraš napraviti oporoko pri poveljniku ladnje in mornariškem komisarju ali (če so omenjeni zadržani) pri njihovih namestnikih. Na ladjah trgovske mornarice pa pri kapitanu in še enem častniku ali če ti manjkajo, pri njihovih namestnikih. Pri teh oporokah morate biti navzoči tudi dve moški prič in sicer polnoletni. Od teh oporok se mora napraviti dva izvirnika; eden izvirnik se izroči diplomatskemu (ali konzularnemu) zastopniku v prvem pristanišču, v katerem ladja pristane, drugi izvirnik se pa izroči mornariškemu poveljstvu v luki kraljevine, v kateri ladja pristane.

Zobni zdravnik
dr. Robert Hlavaty
v TRSTU,
SE JE PRESELIL
v ulico **CARDUCCI 10/II.**
Ob sredah in sobotah ordinira
v **POSTOJNI**

Gostilna „Alle CORRIERE“

(tik Caffè Fabbris)

v TRSTU — via Romagna št. 4.

Domača kuhinja, vipavsko in istrsko vino ter kraški teran. — Postajališče potniških avtomobilov in ljudi z dežele.

LASTNA ZALOGA VINA v Trstu Viale XX Sett. 94
Vljudno se priporoča

lastnik F. STRANCAR.

CENTRALNA POSOJILNICA,

reg. zadr. z omejeno zavezo

v **GORICI,**

CORSO VERDI št. 32 (I. nadstropje).

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po $4\frac{1}{4}\%$ čisto, večje oziroma vezane vloge po do 4% govoru. Davek plača posojilnica sama. Posojila daje na vknjižbo po $6\frac{1}{4}\%$, na menice po $6\frac{3}{4}\%$. Od vseh posojil se zahteva plačilo davka in primerne upravnega prispevka. Prosilci za posojila naj se obrnejo direktno na urad posojilnice, kjer dobe brezplačno potrebne informacije.

Uradne ure: vsak dan razen nedelj in praznikov od 8.—12. Popoldne od 3.—5. ure. Ob sobotah popoldne je urad zaprt.

Pomorski testament morajo podpisati oporočnik, priče in častniki, pod vodstvom katerih se je oporoka napravila.

Pomorski testament ni veljaven, če ni bil napravljen pod vodstvom pooblaščenih oseb, ako se nista napravila dva izvirnika, če niso bile navzoče sposobne priče, če ga niso podpisali oporočnik, priče in pooblaščeni častniki ali če ni bilo v oporoki omejeno, zakaj je niso podpisali oporočnik in priče. Pomorski testament je veljaven, če umrje oporočnik na morju, drugače obvelja le tri mesece, odkar je oporočnik dospel v kraj, v katerem lahko napravi redno oporoko.

Vojaška oporoka.

Vojaki in druge osebe, ki so uvrščene v vojsko, napravijo lahko v slučaju vojne oporoko pri majorju ali pri drugem višjem častniku, pri vojnem komisarju ali vojaškem intendantu in če gre za ločene oddelke tudi pri kapitanu ali nižjem častniku, ki ima po veljstvo; če je vojak bolan ali ranjen, napravi lahko oporoko tudi pri sanitetskemu častniku. Tem oporokam morate prisostvovati dve polnoletni priči. Oporoko morajo podpisati oporočnik, priče in častnik, ki prevzame oporoko. Če priče in oporočnik ne znajo ali ne morejo pisati, je treba v oporoki navesti vzrok, zakaj niso mogli podpisati oporoke.

Vojaška oporoka izgubi veljavo po preteku treh mesecev, odkar je prišel vojak v kraj, v katerem lahko napravi redno oporoko. Vojaško oblastvo poskrbi, da se vojakova oporoka položi pri registerskem uradu, v katerega okolišju je imel vojak svoje zadnje bivališče ali v katerega okolišju je vojak prej običajno bival.

Izredna oporoka je javna oporoka.

Poudariti moramo še tole, da je oporoka, ki se napravi v izredni obliki, vedno javna oporoka, ki ji pritiče polna verodostojnost. Zato ni treba dedičem dokazovati, da jo je v resnici napravil prizadeti zapustnik, kakor mora to storiti dedič, ki se sklicuje na zasebno lastnoročno oporoko. Iz tega sledi, da morajo zakoniti dediči dokazati, da je bila izredna oporoka postvorjena, če jo hočejo izpodbiti. Če se oporočnik nahaja v razmerah, v katerih dovoljuje postava, da se lahko napravi izredna oporoka, jo lahko napravi, čeprav bi zamogel napraviti redno oporoko, predvsem lastnoročno oporoko.

Izredna oporoka, ki bi ne bila iz enega ali drugega razloga veljavna, obvelja lahko kot lastnoročna, če jo je oporočnik lastnoročno napisal, datiral in podpisal. Tudi izredna oporoka mora biti datirana.

Drugi teden izide

»DRUŽINSKA KUHINJA«.

Sestavila Marta Uršičeva.

Ta nova, 500 receptov obsegajoča knjiga stane PET LIR.

Katoliška knjigarna v Gorici.

ÖHLER

Corso V. E. III št. 16

TRST

Corso V. E. III št. 16

TEDEN NOGAVIC.

CENE ZELO, ZELO ZNIŽANE.

Nekateri primeri:

Ženske nogavice:

Zenske nogavice	bombažaste, močne	L 0.95
»	» cvirnate, pajčolanaste	L 2.80
»	» svilene, perfektne, prej L 3.50	L 2.75
»	» svilene, piramidalna peta	L 3.80
»	» »Chemnitz« (Seidenflor)	L 5.50
»	» mušlinaste, pajčolanasti schiffon	L 6.50
»	» napol pajčolanaste, znamke »Oehlersilk«	L 6.50
»	» »Chemnitz«, znane znamke »Gloria«, »Misraflor«, »Golda« in »Lido«	L 8.—
»	» svila Bemberg, izborne vrste	L 12.—
»	» svila Bemberg, znane znamke »Farfalla«, izvanredno močne, namesto L 22.—	L 14.—
»	» razkošne, naravna svila, znamke: »44«, »Zanzara«, »Venezia«, »Gallo d' Oro«	L 24.—

Posebej prodajamo celo zalogo različnih najfinejših ženskih nogavic z neznatnimi pogreški po smešnih cenah.

Moške nogavice:

Moške nogavice	iz pisan. bombaža (fantazija), trpežne barve	L 1.—
»	» cvirnate in napol svilene, krasnih barv	L 1.85
»	» iz škotskega cvirna, moderne barve	L 3.—
»	» iz škotskega cvirna, najfinejše, raznobarvne ali enobarvne	L 4.50

Nogavice za šport ali potovanje od L 7.50 naprej.

Otroške nogavice:

Velikanska izbira vseh vrst po ugodnih cenah.

IZRABITE PRILIKO!

IZRABITE PRILIKO!

ÖHLER

Corso V. E. III št. 16

TRST

Corso V. E. III št. 16

OGLEJTE SI NAŠE IZLOŽBE!

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 614: Kaj pomeni beseda filister? — **Odgovor:** Filister je človek, omejen v mišljenju in delovanju, nasproten vsakemu napredku, ki zahteva žrtve, sitnosti in razburjenja. Besedo so nemški visokošolci vzeli iz sv. pisma starega zakona, ki govori o Filistih ali Filistejcih, ter jo začeli rabiti za označbo nedijakov. Potem pa so z njo označevali ozkosrčne ljudi. Ta pomen je ostal in tako jo rabi tudi dr. Prijatelj v svojih kritikah in opombah.

Vprašanje št. 615: Ali ima hišni gospodar pravico, zase obdržati več stanovanj? — **Odgovor:** Noben državni zakon mu tega ne prepoveduje, pač pa božji: »ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe«, kar pomeni, da bi lastnik moral iti na roko takemu, ki nima nobenega stanovanja.

Vprašanje št. 616: Imam 45 let in plačujem 116 lir samskega davka. Ali je prav tako? — **Odgovor:** Ne vemo, ker višina davka odvisi od let in premoženjskega stanja. Po letih spadate med tiste, ki morajo plačati najvišjo svoto samskega davka (od 35. do 45. leta).

Vprašanje št. 617: Sem vojni pohabljenec in mislim, da je osem kategorij, po katerih nam izplačujejo vojno pokojnino. Rad bi vedel, koliko dobi pohabljenec vsake posamezne kategorije? — **Odgovor:** Pohabljenec prve skupine dobi na leto kosmatih 2916 lir, na mesec čistih 219; druge skupine 2160 in 162; tretje 1998 in 151; četrte 1836 in 139; pete 1566 in 119; šeste 1296 in 98; sedme 1026 in 77; osme 756 in 57. Poleg tega mora vsak pohabljenec plačati od mesečnega čistega zneska par lir za udruženje vojnih pohabljenecv. To so temeljne pokojnine. V posameznih težkih slučajih dobijo pohabljeneci še posebno doklado.

Vprašanje št. 618: Ali bi lahko kot gospodar in oče številnih otrok zapisal v notarskem pismu ali pa v lastnoročni oporoki zapustil tujemu človeku, ki mi pomaga pri delu, stanovanje in postrežbo pri hiši do njegove smrti? — **Odgovor:** Prav lahko zapišete bodisi v lastnoročni, bodisi v notarski oporoki pravico (legat) do hrane, stanovanja in postrežbe na korist tuje osebe in do njene smrti. Če znate pisati, je najbolj pametno, da napravite lastnoročno oporoko, ki Vas nič ne stane. Opozorjamo Vas, da napišete lahko oporoko na nekolkovanem papirju, da jo morate v celoti sam lastnoročno napisati, da morate navesti dan, mesec in leto, ko oporoko napišete in da oporoko ob koncu podpišete s svojim imenom in priimkom.

Vprašanje št. 619: Umril mi je svak. Pustil je nekaj premoženja, otrok nima. Ali deduje vse žena ali pa se mogoče da deliti? Nekaj mi je bil dolžan. — **Odgovor:** Če je svak umrl brez otrok, staršev, bratov in sester in drugih sorodnikov do šestega člena, dobi žena vso zapuščino. Če pa je zapustil svak starše, dede ali brate in sestre, dobi žena le eno tretjino celotne zapuščine. Dolg Vam morajo seveda njegovji dediči plačati.

Vprašanje št. 620: Kdaj se zaliva radič, sosa leta in druga vrtnina? Ali je bolje zvečer ali zjutraj? — **Odgovor:** Vrtnino zalivamo spomlad in v jeseni zjutraj, v poletnih mesecih pa zvečer ob solnčnem zahodu. Mnogi zalivajo radič v najtoplejših opoldanskih urah in pravijo, da se le tako dobi v resnici nežen radič.

Vprašanje št. 621: Čitam v Novem listu, da je v Severni Ameriki huda vročina. Kako je to mogoče, ko bi vendar morala biti sedaj tam zima? — **Odgovor:** Motite se. Severna Amerika (Zedinjene države, Kanada) in vse dežele

KABINET ROENTGEN

Primarij

dr. DE FIORI AUG.

GORICA, Corso Vitt. Eman. III. št. 14-II
od 9. — 12. in od 2. — 4.

NADALJUJE SE VEDNO

VELIKA RAZPRODAJA

vsega poletnega blaga pri tvrdki

S. LEVI, Trieste, via S. Lazzaro 9.

Madapolam	à L 1.80
Platno »Madonna«	à L 2.—
Platno »Irlanda«	à L 2.50
Širting »Milano«	à L 2.50
Širting »Sposa«	à L 2.90
Platno za rjuhe visoko 150 cm	à L 3.90
Dovlas za rjuhe visoko 150 cm	à L 4.40
Dovlas težji	à L 5.80
Svila za perilo	à L 1.90
Svila za obleke	od L 3.30 naprej
Prtenina na meter	à L 4.—
Prtiči	à L 0.90
Brisače platnene na meter	à L 2.90
Popelin za srajce	od L 3.— naprej

Velika izbira perila za neveste

Posteljna pogrinjala od L 11.— naprej
Cajh za moške hlače od L 6.— naprej
in vse drugo po zelo nizkih cenah.

Za krojače so posebni popusti.

Pazite na številko!

TOLMIN

Zdravnik - kirurg - zobni zdravnik
dr. P. Ugo Netzbandt,
izvežban na klinikah na Dunaju in v Monakovem
(na Bavarskem)

sprejema

v Tolminu vsako soboto in nedeljo
(pri drju Bussiju),

v Gorici druge dneve v tednu (via Dante 10).

VZORČNI VELESEJEM

▲▲▲ v Ljubljani ▲▲▲

GOZDARSKA in
LOVSKA RAZSTAVA.

31. avgusta — 15. septembra 1930.

Znižanja: v Italiji 30%, v Jugoslaviji 50%
na običajnih železniških listkih.

Konzularni vizum dinarjev 20.—

Stanovanje preskrbi posetnikom na željo
odbor.

Cena izkaznice Din 30.—. Izkaznica je na
prodaj v Trstu, Pubblicità G. Cehovin, Viale
XX Settembre 65/I, — tel. 83—34.

Zobozdravniški
ambulatorij

TRST - - Via delle Sette Fontane 6.

Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavčukom. Našim ljudem z dežele poseben popust za potne stroške. Govori se slovenski. — Delo zajamčeno! — Odprto od 9.—13. in od 15.—19. Ob nedeljah od 10.—12.

Ne kupna cena, marveč vzdrževalni stroški in trajnost narede posnemalnik cenene ali dragega. Dolgo trajajo brez popravil samo pristni posnemalniki in pinje „**DIABOLO**“.

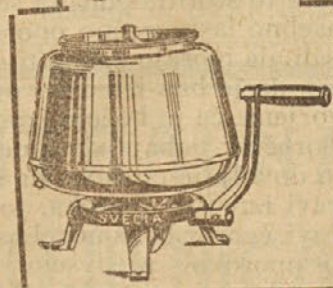
KMETJE!

Ne izbirajte, kar je poceni, marveč, kar je dobro!!!

Za pojasnila se obrnite na

Vittorio Jonson — GORICA,

Via Contavalle 4-II. (Casella 25).

Trvdka Teod. Hribar - Gorica,

CORSO G. VERDI št. 32,

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst, posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst in vse potrebno za njihovo popolno opremo.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

na svetu, ki leže severno od ekvatorja, imajo letne čase kakor mi, vse dežele pa, ki leže južno od ekvatorja, imajo letne čase, ki nasprotujejo našim. V južni Ameriki so Brazilija, Argentinija, Čile, Peru in nekaj drugih držav, ki imajo v dobi našega poletja zimo, pomlad med našo jesenjo in jesen med našo pomladjo.

Vprašanje št. 622: Na vrtu imam bučice, ki so skoraj usahnile. Listi so beli, kakor da bi jih posul s pepelom. Kaj je temu razlog? — **Odgovor:** Vsihanje Vaših bučic zavisi lahko od različnih vzrokov: od pomanjkanja vode, pokvarjenih koreninic, zalivanja s pregosto gnojnico, gnojenja s preveliko količino umetnih gnojil, itd. Belota listov bo najbrže posledica neke glivične bolezni, katero uničujemo oziroma onemogočamo kakor peronosporo na trtah, to je s škropljenjem apnenobakrene brozge (1%).

Vprašanje št. 623: Ali je urad »Novega lista« odprt ob praznikih? — **Odgovor:** Ne!

Vprašanje št. 624: Ali je po zakonu predpisano, da mora zdravnik vršiti mrliški ogled, in v kolikem času je dolžan to storiti? Ali ima pravico to kar tri, štiri dni odlašati? — **Odgovor:** Zdravnik mora izvršiti mrliški ogled v vsakem slučaju in ga ne sme na dolgo odlašati. Sicer pa se morate informirati o tej zadevi natančno pri občini, ker ima vsaka občina tozadnje lastne predpise. Za slučaj, da bi Vam občina ne hotela dati pojasnil glede troškov in časa, se obrnete lahko na prefekturo.

Vprašanje št. 625: Moj sin edinec, brez sester, letnik 1909., je pod orožjem. Prošnja za skrajšanje vojaške službe je bila odbita, ker ni obiskoval predvojaških vaj. K ponovni prošnji je občina priložila izjavo, da ni mogel obiskovati predvojaških vaj, ker je bil preveč oddaljen. Koliko časa bo moral služiti? — **Odgovor:** Ako imate 65 let ali če Vas je uradna zdravniška komisija priznala za vsako delo nesposobnega, bi moral sin služiti šest mesecev ne glede na to, ali je dovršil predvojaške vaje ali ne. Če ni mogel dovršiti predvojaških vaj, bi moral služiti le tri mesece. Če ste pa mlajši in če Vas ni zdravniška komisija priznala za delo nesposobnega, sin nima pravice do skrajšane vojaške službe, ako nima sester, čeprav bi predvojaške vaje dovršil z dobrim uspehom.

Vprašanje št. 626: V Brda napeljujejo električno razsvetljavo in stavijo kole brez vsakega dovoljenja posestnikov kjsersbodi, sredi vrta, vinogradov, itd. Ali imajo posestniki pravico, da to zabranijo? Jim li pritiče odškodnina? Ali morejo zahtevati premestitev posameznih kolov, če jim delajo posebno škodo? — **Odgovor:** Posestnik ne more zabraniti postavljanja električnih kolov, ker ima trdka dovoljenje za napeljavo elektrike in se smatra elektrika za splošno, javno korist. V vsakem slučaju pa ima posestnik pravico do odškodnine, Zaprošite podjetje, da premakne kol na mesto, kjer Vam ne povzroča tako občutne škode.

Vprašanje št. 627: Preteklo leto sem se poročil. Ali sem dolžan plačati samski davek za celo leto ali le do časa, ko sem se poročil? — **Odgovor:** Samski davek morate plačati še celo tisto leto, v katerem ste se poročili, v drugem letu plačevanje odpade, seveda morate davkarji javiti, da ste se poročili.

Vprašanje št. 628: Pred sedmimi leti sem bil pri vojaki in sem dobil tam »kilo« in še drugo bolezen. Ali je mogoče delati prošnjo za odškodnino ali pokojnino? — **Odgovor:** Če bi takoj napravili prošnjo, bi mogoče dobili enkratno podporo. Dvomimo, da bi imela proš-

nja kak uspeh, če jo vložite sedaj. Sicer pa lahko poskusite. Prošnjo morate vložiti na vojnemu ministrstvu.

Vprašanje št. 629: Moja svakinja se je poročila v hišo in njen tast je bil zadovoljen ter dal sinu polovico premoženja in hišo. Pozneje je pogodbo preklical in dal nevesti premalo za življenje. Sina — moža moje svakinje — ni doma. Kdo mora vzdrževati mojo svakinjo? — **Odgovor:** Ne moremo odgovoriti, ker nam ni-

ste doposlali prvotne pogodbe. V tej zadevi se morate že osebno obrniti na odvetnika, ker takih stvari tu ne moremo reševati.

Vprašanje št. 630: Orožniki so dobili pri meni lovsko puško, za katero nisem imel orožnega lista. Bil sem kaznovan. Ali bi sedaj kljub temu lahko še dobil orožni list za lovsko puško? — **Odgovor:** Posk. site vložiti prošnjo za orožni list na kr. kvesturo, a dvomimo, da bo ugodno rešena.

VIA RIBORGO 25, V TRSTU, NOVA TRGOVINA ČEVLJEV (25) „CONCORRENZA CALZATURE,“ (25) (TEKMA ČEVLJEV),

Nekaj primerov našega

PRVENSTVA V ZNIŽANJU:

moški čevlji, zelo močni, šivani iz črne telečje kože lir 39.— par,
moški čevlji, nizki, zelo močni, šivani, iz rumene telečje kože lir 49.— par,
moški čevlji, težki, z lesenimi žeblički, iz črne kravje kože lir 44.— par,
ženski čevlji, črni, zelo močni, šivani, z usnjato peto lir 32.— par,
ženski čevlji, iz rumene telečje kože in svetlega ševro, z usnjato peto lir 45.— par,
ženski čevlji v najmodernejših barvah in veliki izberi, z usnjatimi in lesenimi petami po
lir 29.—, 33.—, 35.— par.

Razven tega imamo v zalogi veliko izbero čevljev za otroke po cenah, ki pobijajo vsako konkurenco.

„MAGAZZINI DEL POPOLO.“

L. CHIECO.

MANUFATURA

TRST, GORICA,

Piazza Garibaldi 1.

Via Mazzini 8.
(prej via Municipio).

RADI PRESELITVE RAZPRODAMO PO

VSAKI CENI VSE BLAGO v ZALOGAH.

Izrabite priliko!

TRST,
Piazza Garibaldi 1.

GORICA,
Via Mazzini št. 8.
(prej via Municipio)

Valuta — tuji denar.

Dne 2. septembra si dal ali dobil za

1 dolar	19.07	»
1 angl. funt	92.95	»
100 dinarjev	33.92	»
100 šilingov (avstr.)	270.—	»
100 čeških kron	56.67	»
100 nemških mark	455.90	»
100 švic. frankov	371.35	»
100 franc. frankov	75.12	»
100 belga	266.85	»
Beneške obveznice	76.05	»
»Consolidato«	81.15	»

Loterijske številke

dne 30. avgusta 1930.

Bari	73	44	15	61	53
Florenca	71	46	53	77	53
Milan	25	71	83	10	80
Neapolj	82	77	21	41	74
Palermo	8	36	57	20	13
Rim	26	14	22	88	36
Turin	55	73	38	33	90
Benetke	74	25	90	55	7

Semnji v prihodnjem tednu.

Ponedeljek, 8. sept.: Trenta, Podgrad, Buje, Završje.

Torek, 9. sept.: Oprtalj, Bale, Dekani.

Sreda, 10. sept.: Ajdovščina, Št. Peter, Škofije.

Četrtek, 11. sept.: Gorica.

Petek, 12. sept.: Sežana.

TOLMIN.

**Preizkušeni
zobni zdravnik
ROBERT BERKA**
SPREJEMA
kot doslej
vsako vedeljo pri
drju Serjunu v Tolminu,
ostale dni pa
v GORICI, Corso Verdi 36.

PREKLIC.

Podpisani Anton Kasosnik iz Idrije št. 155 preključujem vse žaljive besede, katere sem govoril proti Ivanu Kavčiču iz Idrije pri sv. Antonu, ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od kazenskega postopanja proti meni.

Idrija, dne 26. avgusta 1930.

Anton Kasosnik.

Dott. GIUS. COMEL,

specialist za bolezni v
ušesih, nosu in grlu,

bivši operater na univ. klinikah prof. Neumann in Hajeka na Dunaju in asistent prof. Brunettija v oddelku za nosne in ušesne bolezni v mestni bolnišnici v Benetkah. Sprejema od 9.-11. predp. in od 3.-4. pop. Gorica, Via Garibaldi 11 (prej Teatro)

Mali oglasi.

Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana i liro, najmanj 5 lir. — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je navedeno posebno geslo, pošljite ponudbe ali odgovore v zaprtem ovitku, na katerem je navedeno geslo.

Edini pooblaščenec za nabiranje oglasov za naš list v tržaški občini, starih pokrajinah Italije in v Jugoslaviji je Pubblicità G. Cehovin, Trst, viale XX Settembre 65, tel. 83—34.

Pohištvu nudi širom naše dežele znana industrija pohištva Štefan Gomišček, Solkan 280. Tu je velika izbira oprave iz trdega lesa po najnižjih cenah. Ne zamudite prilike!

Učenca za trgovino železnine, zdravega, močnega, 14—16 let starega, z dobrim izpričevalom sprejemem. Pošljite ponudbe na M. Križe — Postojna.

Vsakovrstni darovi za birmo po nizkih cenah. Kupujemo rabljeno zlato in srebro po najboljši ceni. »Moderna zlatarna«, Corso Verdi 13, Gorica, (nasproti novega zelenjavnega trga).

Gospodinjstvo v župnišču prevzame vdoma z materjo za samo hrano in stanovanje; obe voljni obdelovati zemljo. Naslov pri podpravi v Trstu.

Gramofone, gramofonske plošče (tudi slovenske), fotografske potreščine na drobno in debelo dobite v knjigarni *Wokulat*, Gorica, Corso Vitt. Eman. III. št. 7.

Zdravilne posebnosti. Lekarna G. Castellano, last F. Bolaffio, Trst, via Belli, vogal via dell'Istria 7, tel. 64—85.

Naznanilo: dne 5. septembra t. l. ob 16. uri se bo vršila pri tolminski preturi dražba posestva hiše št. 162 v Volčah, ki obstoji iz nove, po vojni sezidane hiše, obširnega vrta in dvorišča. Vse je ob deželni cesti. Cenilna vrednost: Lit 18.000, najmanjši ponudek Lit 9.250.

Andrej Vidmar, Gradišče pri Vipavi št. 30, prodaja vsakovrstne kadi od 100 do 700 litrov in en bešenj (plavnik) za grozdje. Vse iz dobrega hrastovega lesa, domačega ročnega dela. Tam se dobi mizarska stružilnica (hobelbank) in ribežen za zelje. Zelo nizke cene.

Ivan Kacin, tovarna orgel, Gorica, Piazza Tommaseo 29. Najstarejša in najbolj zanesljiva tvrdka, kjer dobite harmonije že za 700.— lir, prvovrstne pianine za 3500.— lir, ventilatorje za orgle za 2500.— lir. — Zahtevajte cenik!

Blizu Tolmina oddam v najem hišo s 4 sobami in kuhinjo. Hiša je na lepem prostoru tik državne ceste, najemnina zelo nizka. Naslov pri upravi.

Neveste pozor! 2 omari, 2 postelji, 2 nočni omari, umivalnik z ogledalom in namorjem, vse iz trdega lesa, 2 žimnici iz 30 kg volne, 2 vzmeti, vse za lir 1890. Tapetnik, zaloga pohištva Jelerčič, Torrenova di Bisterza. Naročila se sprejmejo tudi pri družnici v Postojni, zraven cerkve.

Dva vajenca za čevljarsko obrt sprejme čevljarski mojster Anton Bratuž, Idrija. Vajenca morata sama skrbeti za hrano.

Kapljice Minerva za želodec. (česnikov izvleček in druge zdravilne rastline) so najboljšo sredstvo proti slabemu prebavljanju napetosti, bolečinam in krču v želodcu. Služijo tudi pri zastaranem kašlju, težki sapi ali nadihu in poapnenju žil. — Cibejeva lekarna v Trstu, Piazza S. Francesco.

Radi selitve razprodajam po znižanih cenah šivalne in kmetijske stroje: stiskalnice (preše), grozdne mline, pluge, brane itd. — Franc Saunig — Gorica, via Carducci 25.

Posnemalnik »Vega«, najboljšo vrsto in pinjo »Astra«, oboje malo rabljeno, prodam po nizki ceni. — Gorica, via Formica 1 (Koren).

Gnjati (pršute) s slanino kupi v vsaki množini po najvišji dnevni ceni L. Komel, Gorica, trg sv. Antona 5.

Kupim rabljeni šivalni stroj in žensko kolo. Naslov pri upravi (Gorica).

Proda se tovarni avto (kamjon) 18 HP v najboljšem stanju. Gorica, via Dante 24.

Dijakom se odda stanovanje in hrana v Trstu, Geržina, Tor Sanpiero 4.

Čevljarski pomočnik išče dela v mestu ali na deželi. Naslov pove uprava.

ZDRAVNICA**dr. VILMA DOMINCO,**

bivša asistentinja kr. klinike za porodništvo in ženske bolezni v Florenci

sprejema

od 10. - 12. in 15. - 16. ure

GORICA,

ulica Corso Vittorio Emanuele III. številka 59.
Posebnost: zdravljenje z ultravijoletnimi žarki.

POSNEMALNIKI!**CENE:**

za 65 litrov na uro 410.— L.

za 120 litrov na uro 510.— L.

JUST UŠAJ,**Gorica,**

Piazza della Vittoria 4.

SO NAJBOLJŠI IN KLJUB
TEMU NAJCENEJŠI

ZDRAVNIK**dr. G. GREGORIG**

za notranje bolezni

sprejema vsak dan

od 10. - 12. in od 3. - 4. ure

v GORICI, Viale XXIV. Magg. (prej via Tre Re) št. 9. v pritličju.